Kraków

MOCAK 2026

Konferencja prasowa

15.1.2026

Mocny głos kobiet na 15-lecie MOCAK-u
3

MOCAK w liczbach
11

MOCAK ma 15 lat
13

I SEZON
15

II SEZON
31

III SEZON
43

Public Programmes
55

Program edukacyjny
59

Plany wydawnicze
61

MOCAK Bookstore
65

Kossakówka
67

Zakopianka
69

Serdecznie zapraszamy!

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK — INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK

SPONSOR MUZEUM STRABAG WORK ON PROGRESS

PATRON GALERII RE RE-Bau

Więcej informacji o wystawach i wydarzeniach
na stronie internetowej
oraz w mediach społecznościowych:

MUZEUM
SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ
W KRAKOWIE
MOCAK

www.mocak.pl

mocakkrakow

mocak_krakow

MOCAKkrakow

mocakkrakow

Materiały prasowe dostępne online:

Kontakt dla mediów:
Dział Promocji
Rafał Stanowski
PR & Creative
rafal.stanowski@mocak.pl
600391898

Justyna Krzyśków
Specjalista ds. Komunikacji
justyna.krzyskow@mocak.pl
602354838

Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK
ul. Lipowa 4, 30-702 Kraków
+48 12 263 40 03
office@mocak.pl
www.mocak.pl

Dyrektor:
Adam Budak

Zastępcy dyrektora:
Magdalena Kownacka, Grzegorz Kuźma

Kraków

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK –
INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Mecenas Muzeum
STRABAG
WORK ON PROGRESS

Patron Galerii RE
RE-Bau

MOCNY GŁOS KOBIET NA 15-LECIE MOCAK-U

Najważniejsze wydarzenia Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK w 2026 roku

Przypadający na 2026 roku jubileusz 15-lecia Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK będzie czasem wyjątkowej artystycznej intensywności i spojrzenia w przyszłość. To zarazem pierwszy rok pod nową dyrekcją **Adama Budaka i Magdaleny Kownackiej**. Osią działań staną się wystawy trzech artystek o międzynarodowej sławie: **Ewy Partum, Kiki Smith** oraz **Eleanor Antin**. Nareszcie program wzbogaci się o silne i ważne pozycje, reprezentowane przez kobiety artystki. A to nie jedyne mocne, feministyczne głosy, które zbudują przestrzeń dialogu ze sztuką przy ul. Lipowej 4!

W 2026 roku czekają nas trzy sezony, a wraz z nimi duże wydarzenia, połączone z otwarciem nowych wystaw uznanych artystek – **od 7 marca zobaczymy ekspozycję *Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love*** (**I sezon**)**, 25 lipca – *Kiki Smith. Kondycja ludzka* | *Human Condition*** (**II sezon**)**, natomiast 5 grudnia – *Eleanor Antin. Retrospektywa* | *Retrospective*** (**III sezon**). Jeszcze nigdy muzeum nie było tak aktywne na polu sztuki wkraczającej w dialog ze współczesnością poprzez interakcję ze światowymi twórczyniami!

Mieszkająca obecnie w Berlinie **Ewa Partum** (ur. 1945) obchodzi 80. urodziny i 60-lecie twórczości. Jest jedną z najważniejszych i najodważniejszych artystek konceptualnych drugiej połowy XX wieku, uznawana za prekursorkę sztuki feministycznej i body artu w Polsce i Europie. Jej prace były pokazywane na wielu międzynarodowych wystawach, a jej instalacje i dokumentacje performansów znajdują się w kolekcjach takich instytucji jak MoMA czy Tate Modern. Partum nie tylko **łamała tabu związane z cielesnością, seksualnością i kobiecością**, ale także rozwijała język sztuki jako narzędzie emancypacji, krytyki społecznej i politycznej oraz przestrzeń dialogu na temat władzy, tożsamości i wolności. Jej odwaga stała się manifestacją tego, jak sztuka może być formą działania politycznego, które nie tylko komentuje świat, lecz także go sprawczo przeobraża.

Pierwsza w Polsce retrospektywna wystawa amerykańskiej artystki **Kiki Smith** (ur. 1954), jednej z kluczowych postaci ruchu feministycznego w sztuce współczesnej, podejmie dialog z lokalnym kontekstem, historią sztuki kobiet, problematyką cielesności i ekologii. Tytuł wystawy – *Kondycja ludzka* | *Human Condition* – nawiązuje do dzieła Hannah Arendt, w którym filozofka analizowała kondycję ludzką poprzez kategorie pracy, działania i tworzenia. Twórczość Kiki Smith prowokuje do analizy etycznej czasów niestabilności społecznej, zadawania pytań o moralność i odpowiedzialność działania, a równocześnie pozwala eksplorować koncepcję amor mundi (miłości do świata) Arendt – miłości opartej na zrozumieniu i krytycznej refleksji.

Wystawa ***Eleanor Antin. Retrospektywa*** | ***Retrospective*** będzie pierwszą i największą w Europie retrospektywą wybitnej amerykańskiej artystki. Ponad 80 kluczowych prac, wybranych na podstawie pogłębionych badań i przygotowanych we współpracy z Eleanor Antin (ur. 1935) oraz międzynarodowymi instytucjami, prezentuje pełne spektrum jej twórczości. Antin łączy w swoich realizacjach wątki feministyczne z nurtem konceptualnym, poruszając się między sztukami wizualnymi, literaturą i performansem. Wystawie będą towarzyszyć cykl wykładów i konferencja naukowa. Projekt powstaje w koprodukcji z Muzeum Sztuki Współczesnej MUDAM w Luksemburgu i Muzeum Sztuki w Liechtensteinie.

W 2026 roku (25.7–25.10) odbędzie się też prezentacja najnowszych prac Wilhelma Sasnala (ur. 1972) – jednego z najbardziej rozpoznawalnych polskich malarzy współczesnych, którego dzieła znajdują się w Kolekcji MOCAK-u. Artysta od lat w swojej twórczości rozwija wątki takie jak: pamięć i zapominanie, obrazy medialne, prywatność i polityczność codzienności, relacja człowieka z naturą. Korzystając z języka malarstwa figuratywnego i skrótu, tworzy prace, które są jednocześnie bezpośrednie i niedookreślone, zawieszone pomiędzy konkretem a metaforą. Interesuje go sposób, w jaki codziennie widziane obrazy kształtują nasze myślenie o świecie; stawia pytanie o odpowiedzialność patrzenia – o to, co wybieramy, by zobaczyć, a co decydujemy się pominąć.

Wystawy i wydarzenia

Każdy z trzech sezonów będzie obfitował w liczne wystawy i aktywności. W czasie pierwszej z odsłon – od 7 marca - zobaczymy także wystawę ***Toyen. Sny z obrzeży*** | ***Dreaming in the Margins*** – kuratorowaną przez Adama Budaka ekspozycję-opowieść o jednej z najbardziej intrygujących i nieuchwytnych postaciach europejskiego surrealizmu. To historia marzycielki, która świadomie wybrała margines, i dla której sztuka stała się narzędziem emancypacji i transgresji. Czeka nas także niezwykły performans!

Czeka nas również pierwszy w MOCAK-u projekt site spefcific. Podczas rocznej rezydencji **Katarzyna Krakowiak-Bałka** będzie pracować z architekturą budynku muzeum. Wyznaczona przez artystkę linia symbolicznie przecinająca cały obiekt rozpoczyna się przy ul. Lipowej, następnie przechodzi przez patio i Galerię Alfa, by zakończyć się w przestrzeniach od strony ul. Ślusarskiej. Instalacja *Gniazdo* będzie pierwszą odsłoną rezydencji, w której muzeum zostaje potraktowane jak organizm – zastana architektura, którą można nadpisywać, renegocjować i uzupełniać o nowe warstwy znaczeniowe. Krakowiak proponuje tu radykalne przesunięcie akcentów: z architektury rozumianej jako statyczna scenografia dla ludzkiego życia na architekturę pojmowaną jako aktywnego, wrażliwego uczestnika relacji międzygatunkowych, społecznych i materialnych.

Marta Romankiv, Dominik Stanisławski i Łukasz Surowiec stworzą kolektyw artystyczny, wchodząc w obszar muzeum, który na co dzień pozostaje niewidoczny i jest uznawany za pozaartystyczny – w prace remontowo-budowlane. Przez miesiąc będą prowadzić renowację Galerii Beta, przygotowując przestrzeń pod planowane wystawy i czyniąc samą infrastrukturę instytucji polem działania sztuki (7.3.2026–12.4.2026).

W marcu przestrzeń Galerii Re rozpocznie działanie w nowej odsłonie jako **re:elementarz** – laboratorium nowych praktyk na przecięciu sztuk wizualnych, kuratorstwa, muzyki i innych działań twórczych. Projekt, stworzony przez Martynę Nowicką i Arkadiusza Półtoraka, jest kontynuacją inicjatywy *Elementarz dla mieszkańców miast*, rozwijanej w latach 2016–2025 w kamienicy przy ul. Adama Asnyka 7 w Krakowie. re:elementarz będzie hakować program muzeum, otwierać go na współprace z nowymi społecznościami i rozszczelniać zastane formaty wystawiennicze. Parter budynku zajmie mobilne studio nagraniowe, gdzie przynajmniej raz w miesiącu będą odbywać się audycje pop-up radio, nagrywane przy udziale publiczności. Muzyka na żywo będzie przeplatać się z rozmowami, wspólną lekturą i działaniami performatywnymi. Na piętrze powstanie przestrzeń warsztatowo-wystawiennicza, z której skorzystają między innymi osoby studiujące w Akademii Sztuk Pięknych, na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Będzie to miejsce prototypowania transdyscyplinarnych praktyk kuratorskich.

Miesiąc Fotografii w Krakowie po kilkuletniej przerwie wraca do MOCAK-u, by wspólnie zaprezentować indywidualną wystawę **Annette Kelm**, niemieckiej artystki wizualnej, która poprzez fotografię bada historię obiektów i ich ideologicznych uwikłań. Wystawa *Tomy, przemówcie | Speak, Volumes* (7.3.2026–14.6.2026) będzie zapowiedzią i pierwszą z odsłon programu głównego festiwalu, poświęconego badaniu relacji niemiecko-niemieckich i polsko-niemieckich w dobie kryzysu dotychczasowych narracji, spadającego zaufania i odradzających się populizmów.

MOCAK będzie uczestniczył w 15. **Cracow Art Week KRAKERS** (23–30.4.2026). Centralne wydarzenie jubileuszowej edycji festiwalu to prezentacja w Galerii Beta jednego ze zwycięskich projektów konkursu sekcji Laboratorium, skierowanego do artystów indywidualnych i kolektywów działających w obszarze współczesnych sztuk wizualnych. Głównym celem jest wspieranie twórców niezależnych, a także tych dopiero wchodzących na scenę artystyczną oraz umożliwienie im prezentacji premierowych projektów.

Sztuka w przestrzeni publicznej

Wraz z inauguracją pierwszego sezonu wystawienniczego w 2026 roku integralnym elementem każdego otwarcia stanie się prezentacja flag zaprojektowanych przez zaproszone osoby artystyczne. Realizacje te będą eksponowane na masztach przed muzeum. Będzie to nowa, otwarta przestrzeń prezentacji współczesnych gestów artystycznych – widocznych bezpośrednio z poziomu miasta i funkcjonujących w jego codziennym obiegu. Projekty flag będą nie tylko autonomicznymi dziełami, lecz także formą dialogu z aktualnym programem wystawienniczym, komentarzem i dopełnieniem ekspozycji prezentowanych w budynku głównym MOCAK-u.

Monika Drożyńska. Heall (**7.3.–14.6.2026**)
Pierwszą artystką zaproszoną do współpracy jest Monika Drożyńska (ur. 1979) – twórczyni, która od lat konsekwentnie wykorzystuje haft oraz pracę z tekstem jako narzędzia krytycznej refleksji nad językiem, mechanizmami komunikacji, pojęciem wspólnoty oraz funkcjonowaniem sfery publicznej. Zobaczymy trzy flagi z wyhaftowanym słowem „heall", ustawione w przestrzeni przejścia pomiędzy MOCAK-iem a Muzeum Fabryka Schindlera. Jest to miejsce tranzytowe pomiędzy obszarem sztuki współczesnej a przestrzenią upamiętnienia Zagłady i ocalenia. Punktem wyjścia pracy jest słowo „hell" (piekło), odnoszące się do doświadczenia przemocy, graniczności i pamięci wpisanej w historię miejsca. Dodanie litery „a" przekształca „hell" w "heall", w którym nakładają się trzy znaczenia: „hell" (piekło), „heal" (uzdrawiać) oraz „all" (wszyscy).

Clémentine Deliss (**25.7–25.10.2026**)
Za projekty flag eksponowanych w trakcie II sezonu wystawienniczego odpowiadać będzie niezależna kuratorka i wykładowczyni akademicka działająca na styku sztuki współczesnej, antropologii i praktyki kuratorskiej – Clémentine Deliss (ur. 1960). Badaczka znana z metodycznego przedefiniowywania muzeum jako przestrzeni eksperymentalnej i pedagogicznej, swoją propozycją nawiąże do idei rozwijanych w re:elementarzu prowadzonym w Galerii Re przez Martynę Nowicką i Arkadiusza Półtoraka. Będzie to konceptualny i kuratorski gest dialogujący równocześnie z twórczością Kiki Smith, której retrospektywa stanowić będzie centralny punkt II sezonu oraz pomost między artystami i instytucją a odbiorcami.

Paulina Ołowska (**5.12.2026–21.3.2027**)
W związku z III sezonem wystawienniczym, którego centralnym punktem będzie retrospektywa Eleanor Antin, przed muzeum zawisną flagi projektu Pauliny Ołowskiej (ur. 1976). Artystki te wypowiadają się na co dzień w różnych mediach – Antin poprzez fotografię i film, Ołowska przez malarstwo, rzeźbę, scenografię i modę. Tym, co je łączy, jest performans oraz strategia wcielania się w role jako narzędzie krytyczne. Obie zajmują się konstrukcją kobiecej tożsamości i jej obrazami w kulturze, sięgają po ironię i teatralność, aby podważać stereotypy oraz struktury społeczne, pracują z cytatem, historią i archiwami, przepisując istniejące narracje wizualne.

Fort Sztuki

W II połowie roku 2026 roku minie 30. rocznica rejestracji Stowarzyszenia Fort Sztuki oraz 20. rocznica decyzji o zawieszeniu jego działalności, inicjatywy, która przez przeszło dekadę nadawała ton krakowskiej scenie artystycznej. Obchody jubileuszowe w MOCAK-u będą próbą rekapitulacji idei stowarzyszenia podjętą przez nadal aktywnych na terenie Krakowie jego animatorów i członków ostatniego zarządu. W tym rocznicowym eksperymencie pojawią się ślady działalności jego wszystkich członkiń i członków, jak również osób artystycznych współpracujących z SFS. Istotą przedsięwzięcia będzie przypomnienie i rewizja osiągnieć oraz starań stowarzyszenia. W związku z obchodami zostanie wydana kolekcjonerski numer „Magazynu Fort Sztuki" obejmujący wszystkie – publikowane w latach 2004–2006 – numery oraz uzupełniony o podsumowanie dziedzictwa stowarzyszenia. Uruchomione zostanie także Kino Fortu Sztuki, w którym odbędą się projekcje dokumentów filmowych i utworów wideo związanych z działalnością Stowarzyszenia.

Public Programmes

Przypadający na 2026 roku jubileusz piętnastolecia Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK będzie czasem stawiania pytań, snucia hipotez, wspólnego zastanawiania się i projektowania najlepszych (z dzisiejszej perspektywy) rozwiązań. Działalność public programmes stawia na dyskusję, polifoniczność głosów, różnorodność perspektyw. Na warsztat weźmie samą instytucję muzeum – z jej bagażem i ograniczeniami, ale też potencjałem i możliwościami. Jakie powinno być i jakie może być muzeum przyszłości? Jaką rolę powinny pełnić muzea współczesnej sztuki? Co i jak mówić, aby być słyszanym, rozumianym i adekwatnym do czasu i miejsca?

Przestrzenią dla tej refleksji będzie cykl *Dekonstrukcja muzeum* – spojrzenie na elementy budujące muzeum, cykl poddający namysłowi ukryte sprzeczności, niejednoznaczności i hierarchie. Na przestrzeni całego roku muzeum zapraszać będzie do rozmowy muzealników i muzeologów, reprezentantów różnych dyscyplin i praktyków związanych z różnymi typami muzeów, a na zakończenie – już otwierając kolejny rok – przygotuje książkę zbierającą myśli, jakie zostaną podczas spotkań wyartykułowane.

Komplementarną dla tych spotkań rolę będzie odgrywał cykl *Muzeum i troska*. Troska i szereg pokrewnych pojęć, takich jak solidarność, gościnność, etyka czy uwaga, stanowią credo MOCAK-u pod kierownictwem Adama Budaka. Podczas tych spotkań przyglądamy się muzeum z tej jednej konkretnej perspektywy – troski o artystów, kuratorów, pracowników, publiczność, otoczenie.

Trzecim filarem programu dyskursywnego jest cykl *Kolekcjonowanie. Anatomia pasji* – spotkania z twórcami i twórczyniami prywatnych kolekcji. Gdzie i kiedy, czy w ogóle, na jakich warunkach spotykają się światy kolekcji publicznych i prywatnych? Co z tych spotkań dla muzeów wynika? W grudniu 2025 roku odbyło się spotkanie z Andrzejem Starmachem, natomiast w styczniu 2026 – z Katarzyną i Markiem Sosenkami.

Edukacja

MOCAK pełni również funkcję centrum edukacyjnego. W 2026 będzie realizować różnorodne projekty, upowszechniając ideę społeczeństwa otwartego na sztukę, w którym może partycypować każdy, bez względu na wiek czy status społeczny. Muzeum oferuje różnorodne propozycje – od oprowadzań, warsztatów, dyskusji i wystaw po okazję do wspólnego świętowania poprzez organizację wernisaży dla dzieci. Planowane są także kolejne pokazy spektaklu *Inaczej* – pierwszego w Polsce przedstawienia dla dzieci inspirowanego sztuką współczesną, koprodukcji MOCAK-u i Teatru Figur Kraków.

Zakopianka

Nowa inicjatywa Fundacji im. Zbigniewa Wodeckiego, która zaprosiła do współpracy MOCAK. Pawilon Zakopianka przy krakowskich Plantach, niedaleko ul. św. Marka (obok Szkoły Podstawowej nr 1), zamieni się w miejsce o charakterze hybrydycznym, które łączy innowacje i eksperyment z tradycyjną formą prezentacji sztuki, muzyki i kultury współczesnej. W programie znajdą się wydarzenia o charakterze performatywnym (koncerty muzyczne, performansy, live acts) i dyskursywnym (wykłady, sympozja, dyskusje, spotkania), zapewniające wielozmysłowe i intelektualne przeżycia artystyczne, a także towarzyskie (kawiarnia, biblioteka).

Kossakówka

2026 rok to finał remontu dawnej willi rodziny Kossaków wraz z adaptacją obiektu do celów muzealnych. W 2025 roku nastąpił ostatni etap remontu. Pracami konserwatorskimi objęto takie elementy, jak stolarka drzwiowa i okienna, drewniane schody na piętro, fragment boazerii na parterze, kominek w salonie, figura Matki Boskiej w ogrodzie, drewniany ganek, piece kaflowe oraz zrewitalizowano ogród otaczający willę.

W pierwszym kwartale 2026 roku przeprowadzone zostaną ostatnie poprawki, prace wykończeniowe oraz procedury odbiorowe. Oddanie budynku do użytkowania planowane jest na marzec/kwiecień. Trwają ustalenia z Muzeum Krakowa na temat przejęcia obiektu i stworzenia wystawy stałej poświęconej życiu i dorobkowi artystycznemu rodziny Kossaków. Całkowita wartość umowy z generalnym wykonawcą wyniosła 12 635 608, 21 zł.

MOCAK Bookstore

Niezwykle istotną rolę popularyzatorską i kolekcjonerką pełni MOCAK Bookstore, który ma w sprzedaży wartościowe publikacje z zakresu filozofii i krytyki sztuki, a także fotografii, designu, mody, filmu, muzyki i architektury. W 2026 roku rozbudowane zostaną sekcje poezji oraz studiów muzealniczych. Pojawią się także nowe gadżety muzeum oraz przedmioty artystyczne – zarówno w formie edycji kolekcjonerskich, jak i przystępnych cenowo produktów z wizerunkami prac pojawiających się na wystawach. Dostępne będą zarówno w muzealnym sklepie, jak i na stronie internetowej.

Działalność wydawnicza

Bogato zapowiadają się plany wydawnicze MOCAK-u, wśród których szczególną uwagę zwracają następujące publikacje: ***Eleanor Antin: Works** (**1965–2017**)* – anglojęzyczny katalog wystawy organizowanej przez MOCAK wspólnie z MUDAM-em w Luksemburgu i Muzeum Sztuki w Liechtensteinie; ***Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love*** – obszerny polsko-angielski katalog wystawy poświęcony sztuce feministycznej Ewy Partum; ***Kiki Smith. Kondycja ludzka | Human Condition*** – obszerny polsko-angielski katalog wystawy między innymi ze wstępem kuratora Adama Budaka, zapisem jego rozmowy z artystką oraz czterema esejami; **Ewa Majewska, *Słaba awangarda*** – monografia podejmująca kwestię awangardy we współczesnych praktykach awangardowych w sztukach wizualnych, ze szczególnym akcentem na polskie twórczynie i twórców działających po 1960 roku; **Honza Zamojski, *O Człowieku, który chciał objąć cały Świat. Leksykon*** – książka artystyczna znanego twórcy, kuratora oraz wydawcy.

Amant

MOCAK zyska także nową przestrzeń do kulinarnych doświadczeń, spotkań i dyskusji. Do muzeum przenosi się Amant – restauracja i kawiarnia stworzona przez Katarzynę Rzepkę. Doświadczymy tutaj kuchni polskiej, czerpiącej z najlepszych tradycji, a zarazem przefiltrowanej przez nowoczesne trendy. A to wszystko w unikalnym wnętrzu, które zdobią dzieła sztuki – w tym monumentalna, zajmująca całą ścianę praca Pauliny Stasik *Mapa myśli*. MOCAK stanie się miejscem, w którym doświadczyć można nie tylko kulturalnej, ale też kulinarnej uczty.

Poprawa dostępności

MOCAK kieruje swój program do szerokiego grona odbiorców i wychodzi naprzeciw osobom ze szczególnymi potrzebami. W 2026 roku MOCAK został beneficjentem grantu przyznawanego przez Narodowe Centrum Kultury. Muzeum otrzymało największe wsparcie spośród wszystkich zgłoszonych projektów! Dzięki temu w MOCAK-u zostanie poprawiona dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz pojawią się nowe usługi – między innymi pętle indukcyjne, pomoce dotykowe, audiodeskrypcje, a także system totupointów.

MOCAK W LICZBACH

Rok 2025 w MOCAK-u obfitował w aktywność wystawienniczą, liczne wydarzenia i publikacje wydawnicze. Muzeum pełniło rolę aktywnego hubu kulturalnego na mapie Krakowa, a także realizowało międzynarodowe projekty.

Rok 2025 w liczbach:

14 wystaw czasowych, w tym dwie zagraniczne, w Rzymie i Bukareszcie;

5603 prace w kolekcji

47 941 obiektów w archiwum

19 091 książek w księgozbiorze

2718 gości biblioteki

79 704 zwiedzających

80 074 gości muzeum z uwzględnieniem wydarzeń poza siedzibą

438 wydarzeń z prawie **13 000** uczestników;

1557 dzieci i młodych ludzi uczestniczyło w lekcjach muzealnych

132 warsztaty, w tym: **15** warsztatów i spacerów dźwiękowych we współpracy ze Spółdzielnią Muzyczną, **4** warsztaty improwizacji ruchowej, **13** odsłon *Do dzieła*, **50** zajęć *Dla ucha malucha*, **12** książek przeczytanych na warsztatach *Aktywne czytanie*, **12** odsłon zajęć *Twórcza pracownia*, **9** zajęć *Czas na sztukę, Twórcze spotkania dla osób starszych*,

13 koncertów

48h szkoleń i **27h** konsultacji eksperckich dla animatorów kultury w ramach projektu *Wspólnota doświadczenia. Program rozwoju edukacji o sztuce*

614 widzów na **11** spektaklach *Inaczej*

ponad **1035** widzów na **9** seansach kina letniego

MOCAK MA 15 LAT

W 2026 roku mija 15 lat od rozpoczęcia działalności programowej MOCAK-u – 20 maja 2011 roku otwarte zostały pierwsze wystawy: prezentacja kolekcji, *Historia w sztuce*, inaugurująca cykl wystaw konfrontujących sztukę z najważniejszymi terminami cywilizacyjnymi, oraz mniejsze wystawy *Bibliophilia* i *Nagroda Fundacji Vordemberge-Gildewart*.

Decyzja o zlokalizowaniu muzeum poświęconego współczesnej twórczości na terenie dawnej fabryki Oskara Schindlera zapadła w grudniu 2006 roku. W kolejnym roku miasto Kraków rozpisało międzynarodowy konkurs architektoniczny, który wygrał zespół z Florencji – Claudio Nardi, Leonardo Maria Proli i Annalisa Tronci. W uzasadnieniu werdyktu jury podkreśliło „harmonijne, szanujące emocjonalne i historyczne walory fabryki Schindlera wpisanie się muzeum sztuki współczesnej w zastaną tkankę". Muzeum powstało w nowo wzniesionym budynku głównym oraz halach fabrycznych zaadaptowanych na ten cel. Minimalistyczny projekt ingeruje w zastaną architekturę w sposób bardzo dyskretny.

W sierpniu 2009 roku na terenie kompleksu fabryki rozpoczęły się prace wyburzeniowe. Muzeum jako instytucja rozpoczęło działalność 1 lutego 2010 roku, w listopadzie nastąpiła inauguracja gmachu dla publiczności, a program wystawienniczy jest realizowany od maja 2011 roku.

Forma głównego gmachu poprzez zastosowanie przez architekta dachu szedowego naśladuje kształt wcześniejszych zabudowań fabrycznych. Ceglane ściany fabryki zostały „wtopione" w nową bryłę, stanowiącą kompozycję szkła i metalu – jedna ze ścian jest odsłonięta w całości i widoczna za szybą od strony wejścia na teren muzeum z ul. Lipowej.

Rok jubileuszowy otwiera nowy rozdział w historii muzeum, które pod kierownictwem Adama Budaka będzie sytuować krakowską instytucję w międzynarodowych sieciach, prezentować uznanych na arenie międzynarodowej artystów i wprowadzać do obiegu światowego twórczość artystów z Polski i regionu. Jubileusz wyznaczają nie tylko wystawy, ale także działalność o charakterze dyskursywnym, performatywnym i edukacyjnym.

I SEZON
6.3–14.6.2026

Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love

7.3–14.6.2026
Poziom 0

Osoby artystyczne: **John Baldessari, Josef Bauer, Mehtap Baydu, Bettina Bereś, Renate Bertlmann, Joseph Beuys, Geta Brătescu, Marcel Broodthaers, John Cage, Attila Csernik, Anna Daučíková, Vlasta Delimar, Iwona Demko, Monika Drożyńska, Alexis Hunter, Sanja Iveković, Alfredo Jaar, Tadeusz Kantor, Yves Klein, Běla Kolářová, Joseph Kosuth, Jiří Kovanda, Barbara Kozłowska, Jarosław Kozłowski, Katalin Ladik, Piero Manzoni, Dóra Maurer, Cecylia Malik, Gustav Metzger, Yoko Ono, Clemen Parrocchetti, Joanna Pawlik, Adam Pendleton, Maria Pinińska-Bereś, Bogdanka Poznanović, Jadwiga Sawicka, Carolee Schneemann, Penny Slinger, Gabriele Stötzer, Sturtevant, Endre Tót, Ulay, VALIE EXPORT, Wolf Vostell, Robert Watts, Zorka Wollny, Jana Želibská**

Kuratorzy: **Adam Budak, Marta Smolińska**
Koordynatorki: **Marta Műller, Aleksandra Żelichowska**

Ewa Partum (ur. 1945) obchodzi 80. urodziny i 60-lecie twórczości. W realiach socjalistycznej Polski oraz konserwatywnego, katolickiego społeczeństwa świadomie podkreślała, że jej sztuka jest głosem kobiety. Konfrontowała się z męskocentryczną neoawangardą, tworząc ucieleśniony konceptualizm i rozwijając poezję wizualną jako narzędzie krytyki ról oraz pozycji kobiet w świecie sztuki. Jej działania wykraczały poza instytucje, obejmując przestrzeń publiczną. Znakiem rozpoznawczym uczyniła odcisk uszminkowanych ust, a nagie ciało stanowiło medium konfrontacji z władzą. Prowadziła w Łodzi galerię Adres – ważne miejsce dla mail artu i antyinstytucjonalnego dyskursu – oraz dialogowała z Fluxusem. Tytuł wystawy, zaczerpnięty z prac artystki, podkreśla nierozerwalny związek sztuki z cielesnością, zmysłowością i miłością.

Wystawa ma na celu kontekstualizację twórczości Partum – zarówno w odniesieniu do jej współczesnych (VALIE EXPORT, Sanja Iveković, Katalin Ladik, Penny Slinger), jak i artystek oraz artystów dzisiaj rozwijających strategie feministycznej rebelii przez nią zapoczątkowane (Iwona Demko, Monika Drożyńska, Joanna Pawlik). Główne wątki to między innymi ciało, dotyk, odcisk, głos jako medium cielesne i polityczne, krytyka patriarchatu, écriture féminine, zaangażowanie społeczne oraz nieprzejrzystość komunikacji.

EWA PARTUM (**ur. 1945, Polska** / **Niemcy**)

Polska artystka konceptualna i feministyczna, jedna z najważniejszych postaci rodzimej sztuki XX wieku. Od końca lat 60. rozwijała język artystyczny głęboko polityczny i emancypacyjny, kwestionując patriarchalne struktury sztuki i społeczeństwa. Jej prace, performanse i działania w przestrzeni publicznej badały relacje między tekstem, obrazem i ciałem, podkreślając kobiecą perspektywę.

Wczesnym przykładem jej działań była instalacja *Legalność przestrzeni* (1971) w Łodzi – krytyczna interwencja w przestrzeni publicznej, pokazująca mechanizmy władzy poprzez znaki i nakazy. W latach 1971–1977 prowadziła w Łodzi galerię Adres**,** przestrzeń wymiany myśli i mail artu, łącząc artystów konceptualnych i Fluxus.

W cyklu *Samoidentyfikacja* (1980) Partum używała nagiego ciała w przestrzeni publicznej, stawiając pytania o wolność, tożsamość i obecność kobiet. Jej performanse traktowały ciało jako narzędzie myśli, konfrontując widza z uprzedzeniami i społecznymi normami. W późniejszych latach, między innymi w projekcie *Ost-West-Schatten* (1984) w Berlinie Zachodnim, ciało i cień stały się poetyckim gestem krytyki politycznej i granic.

Ewa Partum jest uznawana za prekursorkę sztuki feministycznej, body artu i konceptualnej w Polsce i Europie. Jej prace były prezentowane na międzynarodowych wystawach, a instalacje i dokumentacje performansów znajdują się w kolekcjach takich instytucji jak MoMA i Tate Modern. Sztuka Partum to narzędzie emancypacji, krytyki społecznej i politycznej oraz przestrzeń dialogu na temat władzy, tożsamości i wolności. Jej odwaga stała się manifestacją tego, jak sztuka może być formą działania politycznego, która nie tylko komentuje świat, lecz także go sprawczo przeobraża.

Toyen.
Sny z obrzeży | Dreaming in the Margins

7.3–14.6.2026
Poziom 0

Kurator: **Adam Budak**

Ekspozycja-opowieść o jednej z najbardziej intrygujących i nieuchwytnych postaci europejskiego surrealizmu. Urodzona w 1902 roku jako Marie Čermínová już w młodości porzuciła imię, role i oczekiwania względem siebie – przyjmując pseudonim Toyen, żyjąc i tworząc poza granicami płci, konwenansu i norm społecznych. Wraz z Jindřichem Štyrským formowała czeski surrealizm, eksplorując erotykę, nieświadomość i wolność jako przestrzenie radykalnej wyobraźni. Jej twórczość cechuje się wyrazistym, często prowokacyjnym podejściem do tematów płci, seksualności i pragnienia – w jej pracach rozbudowana symbolika łączy się z formami, które przekraczają heteronormatywne sposoby przedstawiania ciała.

Wystawa zaprezentuje niemal wszystkie książki ilustrowane przez Toyen, jej grafiki, katalogi i plakaty, podejmujące zarówno wątki erotyczne, jak i stanowiące świadectwo artystycznej reakcji na narastający faszyzm. To historia marzycielki, która świadomie wybrała margines i dla której sztuka stała się narzędziem emancypacji i transgresji.

TOYEN (**właśc. Marie Čermínová; 1902–1980, Czechy**)

Czeska malarka, rysowniczka i ilustratorka, jedna z najważniejszych postaci czeskiego i światowego surrealizmu. Pseudonim Toyen przyjęła w młodości – prawdopodobnie pochodzi on od francuskiego „citoyen" (obywatel) – wybór ten odzwierciedlał jej dążenie do zbudowania tożsamości lokującej się ponad tradycyjnymi granicami płci. Po czesku Toyen mówiła o sobie w męskim rodzaju gramatycznym i często ubierała się w ubrania uważane za męskie, co było częścią jej świadomej gry z normami i konwencjami społecznymi.

W latach 1917–1920 studiowała w praskiej Szkole Artystyczno-Przemysłowej. Karierę artystyczną rozpoczęła w latach 20. XX wieku, współpracując z awangardowym środowiskiem praskim i Jindřichem Štyrským, z którym współtworzyła kierunek zwany artificializmem – będący próbą połączenia abstrakcji z poetycką ekspresją. W 1934 roku została jednym z założycieli grupy surrealistów w Pradze. Podczas II wojny światowej mieszkała w okupowanej stolicy, gdzie ukrywała poetę Jindřicha Heislera. W 1947 roku wyemigrowała na stałe do Paryża, gdzie współpracowała i utrzymywała bliskie relacje z czołowymi przedstawicielami międzynarodowego ruchu surrealistycznego, w tym z André Bretonem.

Marta Romankiv, Dominik Stanisławski, Łukasz Surowiec. Dobra robota | Good Work

7.3–12.4.2026
Galeria Beta

Koordynatorka: **Mirosława Bałazy**

W ramach interwencji w MOCAK-u Marta Romankiv, Dominik Stanisławski i Łukasz Surowiec łączą się w kolektyw artystyczny, wchodząc w obszar pracy muzeum, który na co dzień pozostaje niewidoczny i uznawany za pozaartystyczny – w prace remontowo-budowlane. Przez miesiąc osoby artystyczne będą prowadzić remont Galerii Beta, przygotowując przestrzeń pod planowane wystawy i czyniąc samą infrastrukturę instytucji polem działania sztuki.

Projekt stawia pytania o warunki pracy i zasady wynagradzania w instytucjach kultury, zestawiając uznaniowy charakter honorariów artystycznych z jasno określonymi, rynkowymi stawkami obowiązującymi przy pracach budowlanych. Zadając pytanie, czym jest dobra robota, kolektyw podkreśla, że w odróżnieniu od działań artystycznych prace remontowe nigdy nie są wykonywane za darmo ani poniżej płacy minimalnej.

Odwołując się do *Manifestu twórczyń i twórców sztuk wizualnych* (2020) oraz zawartego w nim hasła „instytucje są nasze", Romankiv, Stanisławski i Surowiec proponują zastanowić się nad kwestią realnego zaangażowania w funkcjonowanie muzeum. Stawiają pytanie o to, jak mogłaby wyglądać instytucja postrzegana jako przestrzeń wspólna – taka, w której osoby artystyczne kształtują nie tylko program i treści wystawiennicze, lecz także materialną infrastrukturę oraz codzienne warunki jej działania.

MARTA ROMANKIV (**ur. 1995, Ukraina** / **Polska**)

Urodzona we Lwowie artystka interdyscyplinarna, socjolożka, autorka instalacji, prac wideo oraz sytuacji społecznych. Studiowała na Uniwersytecie Jagiellońskim i Akademii Sztuki w Szczecinie. Doktorat obroniła w 2025 roku na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Laureatka między innymi Nagrody Sztuki im. Marii Anto & Elsy von Freytag-Loringhoven (2023) oraz Allegro Prize (2020), stypendystka programu Gaude Polonia (2021). Wystawiała między innymi w Zachęcie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Staatliche Kunstsammlungen Dresden i Kunsthalle w Rostocku. Jej twórczość dotyczy przede wszystkim nierówności społecznych, migracji oraz praw obywatelskich i pracowniczych, a projekty mają często charakter partycypacyjny na pograniczu aktywizmu i nauk społecznych.

DOMINIK STANISŁAWSKI (**ur. 1979, Polska**)

Polski artysta wizualny, doktor sztuk pięknych, absolwent Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, gdzie pracuje jako adiunkt. Studiował także filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim. Kurator i opiekun Galerii Wydziału Malarstwa, współpracuje przy projekcie *Ideal City* z Fundacją Imago Mundi i Collegium Medicum UJ. Członek rady programowej Somaesthetics and the Arts Center, działa w Kolektywie O.W.L. oraz w Galerii Kuns(z)t przy Goethe-Institut w Krakowie. W twórczości koncentruje się na obrazie, szczególnie z kategorii wypadku (kolizji, kraksy).

ŁUKASZ SUROWIEC (**ur. 1985, Polska**)

Polski artysta interdyscyplinarny – rzeźbiarz, performer, scenograf i twórca wideo oraz akcji społecznych. Ukończył Wydział Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, studiował także w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu i na Universität der Künste w Berlinie. Jego prace były prezentowane na ważnych wystawach w Polsce i za granicą, między innymi w Kyoto Art Center, Kunsthalle Bratislava, na Kochi Muziris Biennale oraz Berlin Biennale. Nominowany do Paszportów „Polityki" i nagrody Deutsche Banku – Spojrzenia (nagroda publiczności, 2017). W swojej twórczości bada relacje społeczne, kwestie historyczne i polityczne, koncentrując się na marginalizowanych grupach i realizując działania także poza instytucjami sztuki.

Annette Kelm.
Tomy, przemówcie | Speak, Volumes

7.3–14.6.2026
Galeria Alfa, Biblioteka MOCAK-u

Kuratorzy: **Krzysztof Pijarski, Anna Voswinckel**
Koordynatorka: **Mirosława Bałazy**
Wystawa w ramach Miesiąca Fotografii w Krakowie

Cykle fotograficzne Annette Kelm *Die Bücher* i *Travertinsäulen Recyclingpark Neckartal*

W swoim cyklu zdjęć *Die Bücher* Annette Kelm przedstawia okładki około 100 tomów – pierwszych lub wczesnych wydań książek, które zostały zdelegalizowane, wpisane na czarną listę, a – w niektórych przypadkach – publicznie spalone przez reżim nazistowski w latach 1933–1945. „Akcja przeciwko nieniemieckiemu duchowi", zorganizowana przez Niemiecki Związek Studentów, swój punkt kulminacyjny osiągnęła podczas głośnego spalenia książek na Placu Operowym (dziś Plac Bebela). Palenie książek miało na celu zakończenie okresu intelektualnego pluralizmu kultury weimarskiej.

Każda z książek przedstawiona jest przez Kelm z przodu, na neutralnym białym tle, oświetlona równomiernie. Każda rzuca delikatny cień. Portrety, można by rzec: okładka staje się twarzą, książka – osobą, ucieleśniając autora, projektanta grafika i treść publikacji. Książki stają się wyjątkowo obecne, choć nie do końca dostępne – ich wnętrze pozostaje poza naszym zasięgiem. To, co udaje się osiągnąć Kelm, ma podwójne dno: z jednej strony przywraca widzialność autorom i projektantom, którzy zostali brutalnie wykluczeni z życia publicznego. Z drugiej strony Kelm zastanawia się nad statusem książki i fotografii jako obiektów – jak ich reprezentacja, forma, obecność i materialność oddziałują w polu pamięci, utraty i ocalenia.

Drugi z prezentowanych na wystawie cykli – *Travertinsäulen Recyclingpark Neckartal* – składa się ze zdjęć, które przedstawiają rząd 15-metrowych kolumn z trawertynu ukryty na przedmieściach Stuttgartu, otoczony przez postmodernistyczną architekturę spalarni śmieci. Kolumny te zostały zamówione w 1936 roku przez miasto Berlin w kamieniołomie Lauster w Stuttgarcie i miały stać się częścią pomnika na cześć Benita Mussoliniego. Ponieważ wojna potoczyła się inaczej, niż zakładali naziści, kolumn nigdy nie odebrano. Po wojnie Lauster umieścił je przed kamieniołomem jako reklamę. Kelm pozwoliła tym „zabytkom" uwolnić idee, które zostały w nie wpisane prawie 100 lat wcześniej.

Twórczość Kelm zaprasza nas do tego, aby podejść do kultury materialnej inaczej – do spojrzenia na książkę jako obiekt, jako nośnik pamięci zbiorowej, jako portal do zapomnianego lub wyciszonego dyskursu.

ANNETTE KELM (**ur. 1975, Niemcy**)

Niemiecka fotografka, urodzona w Stuttgarcie, mieszka i pracuje w Berlinie. Studiowała w Hochschule für bildende Künste w Hamburgu. Otrzymała liczne nagrody i wyróżnienia, w tym Camera Austria Prize (2015), Preis der Nationalgalerie – Nagrodę Publiczności (2009) oraz Art Cologne Prize for Young Artists (2005). Jej fotograficzny dorobek oferuje unikatowe spojrzenie na społeczno-kulturową historię świata materialnego. Artystka posługuje się szerokim repertuarem motywów, odnoszących się do jej konkretnych aspektów – takich jak urynkowienie obiektów designu, różne formy krytyki politycznej czy systemy wartości związane z pieniędzmi i finansami. Wystawy Kelm gromadzą przedstawienia rzeźb florystycznych, pejzaże, portrety, fotografie budynków oraz efemerycznych obiektów o rozmaitej skali. Starannie dobrane motywy wchodzą ze sobą w relacje kolizji i kontrastu, w których obiektywne splata się z subiektywnym, codzienność z historią, a pozorna bezstronność nabiera politycznego znaczenia. Jej praktyka czerpie z konwencjonalnych technik fotografii studyjnej, a charakterystyczne podejście do medium uczyniło ją jedną z czołowych postaci współczesnej fotografii w Niemczech i na świecie.

Cracow Art Week KRAKERS. Laboratorium | Laboratory

24.4–14.6.2026

Galeria Beta

MOCAK będzie partycypował w 15. Cracow Art Week KRAKERS (23–30.4.2026). Centralne wydarzenie jubileuszowej edycji festiwalu to prezentacja w Galerii Beta jednego ze zwycięskich projektów konkursu sekcji Laboratorium.

Konkurs w sekcji Laboratorium Cracow Art Week KRAKERS skierowany jest do artystów indywidualnych i kolektywów działających w obszarze współczesnych sztuk wizualnych. Głównym celem rywalizacji jest wspieranie twórców niezależnych, a także tych dopiero wchodzących na scenę artystyczną oraz umożliwienie im prezentacji premierowych projektów. Konkurs stawia przede wszystkim na efemeryczne project roomy czy miejsca pop-upowe.

Hasłem 15. edycji są: „Łowcy, zbieracze, praktycy przyszłości" ukazujące współczesnych artystów jako zbieraczy i metaforycznych łowców, którzy pracują z tym, co znalezione – z przedmiotami, obrazami i ideami odsuniętymi na margines głównych narracji. Sposób działania twórców przypomina pracę brikolera w ujęciu Claude'a Lévi-Straussa: kogoś, kto tworzy, posługując się tym, co ma pod ręką, nadając nowy sens materiałom z odzysku i śladom wcześniejszych historii.

Do nadsyłania zgłoszeń zaprasza się osoby artystyczne, które odnajdują się w omawianej wyżej postawie. Organizatorów interesują projekty, które pokazują, jak z przedmiotów, obrazów, idei i opowieści „niższej rangi" mogą wyłaniać się nowe formy wrażliwości, wspólnoty i myślenia. Nabór prowadzony jest w formule open access, a zgłoszenia ocenia komisja jurorska. Fundatorem nagród jest Fundacja Artystyczna Podróż Hestii.

Cracow Art Week KRAKERS to największe w Polsce – organizowane przez Fundację Wschód Sztuki – cykliczne, oddolne wydarzenie poświęcone sztukom wizualnym, łączące instytucje kultury, tradycyjne galerie i środowiska twórcze, integrujące różnorodne podmioty: uczelnie artystyczne oraz efemeryczne inicjatywy, tworząc sieć współpracy opartą na dialogu i dostępności.

NOWY FORMAT
ROCZNA REZYDENCJA ARTYSTYCZNA

Katarzyna Krakowiak-Bałka. Ekologie współtworzenia

Kuratorka: **Mirosława Bałazy**

Podczas rocznej rezydencji Katarzyna Krakowiak-Bałka będzie pracować z architekturą budynku muzeum. Wyznaczona przez artystkę linia symbolicznie przecinająca cały obiekt rozpoczyna się przy ul. Lipowej, następnie przechodzi przez patio i Galerię Alfa, by zakończyć się w przestrzeniach od strony ul. Ślusarskiej. Będzie to pierwszy tego typu projekt site-specific w MOCAK-u, oparty na rezydencji artystycznej i trzysezonowej współpracy. Kluczowy jest tu sam proces: rozwijanie praktyki twórczej w dialogu z otoczeniem, czasem oraz ewoluującymi warunkami pracy.

Gniazdo

7.3–14.6.2026

przestrzeń zewnętrzna

Instalacja *Gniazdo* będzie pierwszą odsłoną rezydencji, w której muzeum zostaje potraktowane jak organizm – zastana architektura, którą można nadpisywać, renegocjować i uzupełniać o nowe warstwy znaczeniowe. Krakowiak proponuje tu radykalne przesunięcie akcentów: z architektury rozumianej jako statyczna scenografia dla ludzkiego życia na architekturę pojmowaną jako aktywnego, wrażliwego uczestnika relacji międzygatunkowych, społecznych i materialnych.

Inspiracją są gniazda afrykańskich gatunków ptaków tworzących złożone struktury – wielotonowe wiszące kolonie powstające dzięki zbiorowej pracy wielu pokoleń. Artystkę fascynuje to, jak w ekstremalnych warunkach klimatycznych rozwija się precyzyjny system termoregulacyjny i społeczny. W analizie tych ptasich strategii krystalizuje się perspektywa Krakowiak-Bałki, ujmująca architekturę jako czynności: nieustanne splatanie, naprawianie, trwanie i adaptowanie. Forma przestrzenna staje się tu dowodem istnienia ecologies of togetherness – ekologii bycia razem, w których kształt schronienia wyłania się nie z wizji projektanta, lecz z dynamiki relacji. Dla widzów będzie to doświadczenie zanurzenia w strukturze jednocześnie obcej i znajomej: utkanej z przemysłowych odpadów (dialog z tożsamością Zabłocia, historycznie definiowanej przez fabryki kabli i przemysł elektrotechniczny), a jednak naśladującej formy natury. *Gniazdo* „żywi się" aktywnością otoczenia, gęstniejąc i zmieniając swój charakter wraz ze zmianą pór roku. Instalacji będą towarzyszyć działania performatywne zaprojektowane przez artystkę.

KATARZYNA KRAKOWIAK-BAŁKA (**ur. 1980, Polska**)

Ukończyła Pracownię Transplantacji Rzeźby na ASP w Poznaniu (2006). W latach 2004–2007 współprowadziła zajęcia jako asystentka prof. Mirosława Bałki. Doktorat uzyskała w 2013 roku na ASP w Warszawie, a habilitację w 2019 na ASP w Gdańsku. Realizuje projekty międzynarodowe i zdobyła liczne nagrody, między innymi St. John's College Uniwersytetu Oksfordzkiego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Splendor Gedanensis oraz wyróżnienie na Biennale Architektury w Wenecji (2012). Prowadziła działalność dydaktyczną na ASP w Gdańsku i Warszawie. Pracuje na styku architektury i dźwięku, dokonując odkrywczych odwróceń i translacji. Akustyczne badania nad materią łączą się w jej sztuce z zainteresowaniem emocjonalnym, społecznym i kulturowym wymiarem funkcjonowania dźwięku, w tym słowa mówionego.

NOWY FORMAT
SZTUKA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Wraz z inauguracją pierwszego sezonu wystawienniczego w 2026 roku integralnym elementem każdego otwarcia stanie się prezentacja flag zaprojektowanych przez zaproszone osoby artystyczne. Realizacje te będą eksponowane na masztach przed muzeum. Będzie to nowa, otwarta przestrzeń prezentacji współczesnych gestów artystycznych – widocznych bezpośrednio z poziomu miasta i funkcjonujących w jego codziennym obiegu. Projekty flag będą nie tylko autonomicznymi dziełami, komentarzem i dopełnieniem ekspozycji prezentowanych w budynku głównym MOCAK-u, lecz także formą dialogu z aktualnym programem wystawienniczym.

Monika Drożyńska.
Heall
7.3–14.6.2026

Pierwszą artystką zaproszoną do współpracy jest Monika Drożyńska (ur. 1979) – twórczyni, która od lat konsekwentnie wykorzystuje haft oraz pracę z tekstem jako narzędzia krytycznej refleksji nad językiem, mechanizmami komunikacji, pojęciem wspólnoty oraz funkcjonowaniem sfery publicznej. Jej praktyka artystyczna, osadzona na styku sztuki i aktywizmu, podejmuje kwestie widzialności, sprawczości i znaczeń wytwarzanych w przestrzeni wspólnej. Zaprojektowane przez nią flagi wpisują się w ten nurt, proponując subtelny, a zarazem wyrazisty komentarz wobec kontekstu miejsca, w którym zostaną zaprezentowane.

Instalacja *Heall* składa się z trzech flag z wyhaftowanym słowem „heall", ustawionych w przestrzeni przejścia pomiędzy budynkami MOCAK-u i Fabryki Emalia Oskara Schindlera, oddziału Muzeum Krakowa. Jest to miejsce tranzytowe pomiędzy obszarem sztuki współczesnej a przestrzenią upamiętniającą Zagładę i ocalenie. Punktem wyjścia pracy jest angielskie słowo „hell" (piekło), odnoszące się do doświadczenia przemocy i pamięci wpisanych w historię miejsca. Dodanie litery „a" przekształca „hell" w „heall", w którym nakładają się trzy znaczenia: „hell" (piekło), „heal" (uzdrawiać) oraz „all" (wszyscy).

Dodanie litery „a", jako pierwszej litery alfabetu (odpowiadającej hebrajskiemu alefowi, i greckiej alfie) do słowa „hell" staje się gestem inicjacji, który wprowadza nowy początek w stan pozornie ostateczny i otwiera możliwość zmiany. Jest znakiem nadziei pojawiającej się w samym środku rozpaczy. Powtórzenie słowa na trzech flagach wzmacnia jego znaczenie, wprowadzając rytm i gest skierowany do wszystkich bez wyjątku.

Instalacja *Heall* jest manifestem antywojennym i wezwaniem do pokoju. Powstaje w czasie trwających konfliktów zbrojnych – wojny w Ukrainie, faszystowskich zapędów Rosji oraz systemowego relatywizowania wypowiedzi o ludobójstwie w Gazie – jako gest sprzeciwu wobec normalizacji wojny, przemocy i obojętności, przypominając o wspólnej odpowiedzialności i potrzebie uzdrawiania.

MONIKA DROŻYŃSKA (**ur. 1979, Polska**)

Artystka wizualna, hafciara, doktora sztuki, aktywistka. W swojej praktyce artystycznej posługuje się fotografią, wideo i instalacją, jednak kluczowym medium pozostaje dla niej haft, traktowany jako technika pisania i narzędzie pracy z językiem. Jej projekty koncentrują się na analizie języka obecnego w przestrzeni publicznej, jego przemianach oraz roli, jaką odgrywa w relacjach społecznych, politycznych i tożsamościowych. Uznawana za prekursorkę wykorzystania technik hafciarskich w sztuce współczesnej oraz pracy z tkaniną w przestrzeni publicznej. Laureatka Paszportu „Polityki" 2024. Współpracowała między innymi z: Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Zachętą – Narodową Galerią Sztuki, Muzeum Współczesnym Wrocław, Nomus – Nowym Muzeum Sztuki w Gdańsku oraz Muzeum Historii Żydów Polskich Polin. Jej prace znajdują się w kolekcjach między innymi Bunkra Sztuki w Krakowie, Muzeum Narodowego w Krakowie, MOCAK-u, Muzeum Narodowego w Kijowie oraz Lentos Kunstmuseum w Linzu w Austrii.

NOWY FORMAT FUNKCJONOWANIA GALERII RE

re:elementarz.
Rozdział 1: *Samoidentyfikacje*

7.3–14.6.2026
Galeria Re

Osoby kuratorskie: **Martyna Nowicka, Arkadiusz Półtorak**

W marcu przestrzeń Galerii Re rozpocznie działanie w nowej odsłonie jako re:elementarz – laboratorium nowych praktyk na przecięciu sztuk wizualnych, kuratorstwa, muzyki i innych praktyk twórczych.

Projekt jest kontynuacją inicjatywy *Elementarz dla mieszkańców miast*, rozwijanej w latach 2016–2025 w kamienicy przy ul. Adama Asnyka 7 w Krakowie przez Leonę Jacewską, Martynę Nowicką i Arkadiusza Półtoraka. *Elementarz* w swojej pierwotnej formie był miejscem spotkań artystów wizualnych i muzyków, galerią, klubem, miejscem rezydencji artystycznych i warsztatów.

re:elementarz czerpie z doświadczeń *Elementarza dla mieszkańców miast*, by hakować program muzeum, otwierać je na współprace z nowymi społecznościami i rozszczelniać zastane formaty wystawiennicze. Parter budynku zajmie mobilne studio nagraniowe, gdzie przynajmniej raz w miesiącu będą odbywać się audycje pop-up radio, nagrywane przy udziale publiczności. Muzyka na żywo będzie przeplatać się z rozmowami, wspólną lekturą i działaniami performatywnymi. Na piętrze powstanie przestrzeń warsztatowo-wystawiennicza, z której skorzystają między innymi osoby studiujące w Akademii Sztuk Pięknych, na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej. Będzie to miejsce prototypowania transdyscyplinarnych praktyk kuratorskich.

Punktem wyjścia dla działania re:elementarza staną się konkretne prace prezentowane w głównym budynku MOCAK-u oraz archiwa artystów znajdujące się w zbiorach muzeum. Biorąc pod uwagę profil programu MOCAK-u w 2026 roku – wystawy Ewy Partum, Kiki Smith i Eleanor Antin – do współtworzenia re:elementarza zaprosimy osoby, które na różny sposób ożywiają feministyczne dziedzictwo sztuki XX wieku. Hasła przewodnie każdego z sezonów – odpowiednio: *Samoidentyfikacje*, *Zgromadzenia* i *Ostatnie dni Pompejów* – nawiązują do tytułów prac trzech artystek.

Samoidentyfikacja to tytuł rozpoznawalnego performansu Ewy Partum z 1980 roku, a także powiązanego z nim cyklu fotokolaży. Prace te sondowały pozycję kobiety w późnym PRL-u oraz stosunek ówczesnego społeczeństwa do kobiecego ciała. W re:elementarzu będziemy rozmawiać z artystkami, badaczkami i krytyczkami o współczesnych praktykach badania genderowych ról i norm. W tytule *Samoidentyfikacje* – parafrazującym tytuł performansu Partum i posługującym się liczbą mnogą – zawiera się również poszukiwanie tożsamości dla samego re:elementarza.

MARTYNA NOWICKA

Historyczka i krytyczka sztuki, kuratorka. Doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, absolwentka teatrologii i historii sztuki w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i programu CuratorLab na Konstfack (Sztokholm). Zajmuje się zagadnieniami związanymi z XX-wiecznym muzealnictwem, szczególnie z rozwojem muzeów sztuki. Pracuje na Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej. W Muzeum Fotografii w Krakowie prowadziła sekcję komunikacji, a jako krytyczka publikowała między innymi w „Gazecie Wyborczej", „Magazynie Szum" i „Tygodniku Powszechnym".

ARKADIUSZ PÓŁTORAK

Kulturoznawca, kurator i krytyk sztuki. Adiunkt w Katedrze Performatyki na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prezes Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki (AICA). Członek Rady Muzeum Sztuki w Łodzi oraz Kapituły Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy. W 2020 roku opublikował monografię poświęconą praktykom instytuującym w sztuce XX i XXI wieku pod tytułem *Konkretne abstrakcje. Taktyki i strategie afirmatywne w sztuce współczesnej* (IBL PAN). Teksty krytyczne publikował między innymi na łamach „Texte zur Kunst", „Camera Austria", „Magazynu Szum", „Dwutygodnika" i „Czasu Kultury". Jako kurator chętnie współpracuje z twórcami, którzy traktują sztukę jako praktykę poznawczą i spekulatywną.

II SEZON
24.7–25.10.2026

Kiki Smith.
Kondycja ludzka | Human Condition

25.7–25.10.2026
Poziom 0

Kurator: **Adam Budak**
Koordynatorki: **Martyna Sobczyk, Aleksandra Żelichowska**

Pierwsza w Polsce retrospektywna wystawa amerykańskiej artystki Kiki Smith. Prezentacja jednej z kluczowych postaci ruchu feministycznego w sztuce współczesnej będzie próbą dialogu zarówno z lokalnym kontekstem, jak i historią sztuki kobiet, problematyką cielesności i ekologii. Tytuł wystawy nawiązuje bezpośrednio do klasycznego dzieła Hannah Arendt, w którym filozofka analizowała kondycję ludzką poprzez kategorie pracy, działania i tworzenia. W kontekście twórczości Smith kategorie te zyskują wymiar materialny i symboliczny – praca artystyczna staje się formą poznania, działania i budowania relacji ze światem. Twórczość Kiki Smith prowokuje do analizy etycznej czasów niestabilności społecznej, zadawania pytań o moralność i odpowiedzialność działania, a równocześnie pozwala eksplorować koncepcję amor mundi (miłości do świata) Arendt – miłości opartej na zrozumieniu i krytycznej refleksji. Amerykańska artystka bada granice między tym, co biologiczne i duchowe, osobiste i wspólne, ludzkie i nie-ludzkie. Jej rzeźby, grafiki i instalacje są wynikiem rozważań nad istnieniem w świecie – nad ciałem jako miejscem doświadczenia, materią jako nośnikiem pamięci oraz sztuką jako formą działania, które łączy jednostkę ze wspólnotą, przyrodą i kosmosem.

MOCAK organizuje wystawę we współpracy ze Stowarzyszeniem Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie, które w 2024 roku uhonorowało Kiki Smith Grand Prix d'Honneur, oraz razem z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, która planuje przyznać artystce doktorat honoris causa, i mediolańską Galleria Raffaella Cortese.

KIKI SMITH (**ur. 1954, USA**)

Amerykańska artystka urodzona w Norymberdze, wychowana w New Jersey, córka rzeźbiarza Tony'ego Smitha. Od końca lat 70. związana ze środowiskiem nowojorskim, gdzie dołączyła do kolektywu Collaborative Projects, Inc. (CoLab). W latach 80. skoncentrowała swoją twórczość na ludzkim ciele i kobiecej tożsamości, podejmując tematy choroby i śmierci oraz reagując na debatę wokół praw reprodukcyjnych i kryzys AIDS. Tworzyła rzeźby i grafiki odnoszące się do anatomii i płynów ustrojowych, a także wizerunki postaci kobiecych z mitów i religii. Od lat 90. rozwijała motywy związane z cielesnością, abiekcją oraz figurą kobiety w kulturze, często wykorzystując baśniowość, religijne symbole i odniesienia do historii sztuki. Na przełomie XX i XXI wieku badała relacje między człowiekiem a światem przyrody, i głównym tematem jej prac stały zwierzęta oraz natura. W najnowszych pracach sięga po formę żakardowych gobelinów, łącząc tradycyjną technikę z refleksją nad mitami o stworzeniu i uniwersalnymi narracjami dotyczącymi początku i porządku świata. Prace Kiki Smith znajdują się w kolekcjach najważniejszych muzeów sztuki współczesnej na świecie, między innymi w MoMA, Metropolitan Museum of Art, Whitney Museum of American Art, Tate Modern oraz Centre Pompidou.

Wilhelm Sasnal. Obrazy ostatnie

25.7–25.10.2026
Poziom 0

Prezentacja najnowszych prac Wilhelma Sasnala – jednego z najbardziej rozpoznawalnych polskich malarzy współczesnych, którego dzieła znajdują się w Kolekcji MOCAK-u. Artysta od lat w swojej twórczości rozwija wątki takie jak: pamięć i zapominanie, obrazy medialne, prywatność i polityczność codzienności, relacja człowieka z naturą. Korzystając z języka malarstwa figuratywnego i skrótu, tworzy prace, które są jednocześnie bezpośrednie i niedookreślone, zawieszone pomiędzy konkretem a metaforą. Interesuje go sposób, w jaki codziennie widziane obrazy kształtują nasze myślenie o świecie; stawia pytanie o odpowiedzialność patrzenia – o to, co wybieramy, by zobaczyć, a co decydujemy się pominąć.

WILHELM SASNAL (**ur. 1972, Polska**)

Malarz, rysownik i twórca filmów, jeden z najważniejszych współczesnych artystów polskich. Studiował architekturę na Politechnice Krakowskiej, a następnie malarstwo na ASP w Krakowie (dyplom w 1999 roku). W latach 1996–2001 wraz z Marcinem Maciejowskim, Rafałem Bujnowskim, Markiem Firkiem oraz Józefem Tomczykiem współtworzył Grupę Ładnie. W swojej twórczości malarskiej konsekwentnie podejmuje tematy trudne i istotne – związane z historią Polski, tożsamością narodową, traumą Holokaustu, polityką oraz pamięcią zbiorową. We współpracy z Anną Sasnal tworzy także filmy. W 2006 roku otrzymał prestiżową Nagrodę im. Vincenta van Gogha, przyznawaną przez Stedelijk Museum w Amsterdamie. Jego prace były prezentowane na licznych wystawach w kraju i za granicą – w instytucjach takich jak Stedelijk Museum w Amsterdamie, Haus der Kunst w Monachium, Kunsthalle Zürich, Camden Arts Centre i Whitechapel Gallery w Londynie, a także znajdują się w prestiżowych kolejkach sztuki współczesnej instytucji takich jak MoMA, Solomon R. Guggenheim Museum, Tate Modern, Centre Pompidou.

Gabrielle Goliath: Drawings and Moving Image

25.7–25.10.2026
Poziom 0

Przekrojowa prezentacja twórczości południowoafrykańskiej artystki Gabrielle Goliath (ur. 1983), koncentrująca się na jej rysunkach oraz pracach wideo. Będzie to wizualna opowieść o pamięci, traumie, przemocy i kolektywnym doświadczeniu, a zarazem refleksja nad tym, co pozostaje „po". Jej intymne rysunki są wyrazem troski, którą okazuje, celebrując obecność osób podlegających na co dzień marginalizacji (na przykład prace z cyklu *Beloved*). Obecność – czasem wyrażana słowem, innym razem ciszą, oddechem czy subtelnym gestem – jest centralnym punktem prac wideo autorstwa Goliath, w których eksploruje ona temat pamięci osób dotkniętych różnymi rodzajami przemocy czy społecznej stygmatyzacji. Wystawa w MOCAK-u będzie okazją do refleksji nad tym, jak sztuka może tworzyć przestrzenie wspólnego przeżywania, rekonfiguracji pamięci i obecności wobec społecznych nierówności oraz przemocy.

GABRIELLE GOLIATH (ur. 1983, RPA)

Południowoafrykańska artystka wizualna i performerka, która mieszka i tworzy w Johannesburgu. Absolwentka projektowania mody na University of the Witwatersrand, prowadzi badania doktoranckie w Institute for Creative Arts, University of Cape Town. Tworzy instalacje, prace dźwiękowe, fotografie oraz performansy, które eksplorują zagadnienia takie jak historia przemocy, kolonializm, patriarchat, nierówności społeczne i marginalizacja różnych grup – kobiet, osób czarnoskórych, queer i trans. Jej prace często są rytualne, immersyjne, skupiają się na byciu świadkiem oraz kolektywnym doświadczeniu tego, co jest osobiste i bolesne. Laureatka między innymi Standard Bank Young Artist Award (2019) czy Future Generation Art Prize – Special Prize (2019). Prezentowała swoje prace na licznych międzynarodowych wystawach, w tym na Biennale w Wenecji (2024), w Talbot Rice Gallery w Edynburgu oraz w Dallas Contemporary. Jej dzieła znajdują się w kolekcjach takich instytucji jak MoMA, Tate Modern czy Kunsthalle Zürich.

ROCZNA REZYDENCJA ARTYSTYCZNA

Katarzyna Krakowiak-Bałka. Ekologie współtworzenia

Kuratorka: **Mirosława Bałazy**

Oranżeria

Otwarcie: **24.7.2026**
Galeria Alfa

Druga odsłona projektu Katarzyny Krakowiak-Bałki, zatytułowana *Ecologies of Togetherness*. Oranżeria, przenosi uwagę z monumentalnej struktury zawieszonej przed muzeum ku procesom wzrostu, regeneracji i współistnienia zakorzenionego w życiu roślin. Zielone patio Galerii Alfa MOCAK-u zostaje czasowo przekształcone w oranżerię – półotwarte środowisko, które funkcjonuje jako miejsce wytchnienia, uważnej obserwacji i nieantropocentrycznych relacji.

SZTUKA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Clémentine Deliss
25.7–25.10.2026

Za projekty flag eksponowanych w trakcie II sezonu wystawienniczego odpowiadać będzie niezależna kuratorka i wykładowczyni akademicka działająca na styku sztuki współczesnej, antropologii i praktyki kuratorskiej – Clémentine Deliss (ur. 1960). Badaczka znana z metodycznego przedefiniowywania muzeum jako przestrzeni eksperymentalnej i pedagogicznej, swoją propozycją nawiąże do idei aktualnie rozwijanych w re:elementarzu prowadzonym w Galerii Re przez Martynę Nowicką i Arkadiusza Półtoraka. Będzie to konceptualny i kuratorski gest dialogujący równocześnie z twórczością Kiki Smith, której retrospektywa stanowić będzie centralny punkt II sezonu, oraz pomost między artystami i instytucją a odbiorcami.

CLÉMENTINE DELISS (ur. 1960)

Pracuje na styku sztuki współczesnej, praktyki kuratorskiej i branży wydawniczej. Jest kuratorką wizytującą w KANAL – Centre Pompidou w Brukseli, gdzie opracowuje wystawę *Département des Pièges* – ekspozycję przygotowywaną przez platformę kuratorską The Metabolic Museum-University na otwarcie KANAL w listopadzie 2026 roku. Jest także profesorką wizytującą na Akademii Sztuk Pięknych w Brukseli oraz profesorką studiów humanistycznych z zakresu historii sztuki na University of Cambridge. W latach 2020–2023 pełniła funkcję kuratorki pomocniczej w KW Institute for Contemporary Art w Berlinie. Jej wystawa *Skin in the Game* zgromadziła przełomowe prototypy prac artystów takich jak Ruth Buchanan, Otobong Nkanga, Collier Schorr, Rosemarie Trockel, Joëlle Tuerlinckx i Andrea Zittel. W latach 2010–2015 była dyrektorką Weltkulturen Museum we Frankfurcie nad Menem, gdzie stworzyła interdyscyplinarne laboratorium, którego zdaniem była reinterpretacja kolekcji z perspektywy postetnologicznej, i gdzie pracowała z liczną grupą artystów, prawników i pisarzy, w tym z Otobong Nkangą, Lukiem Willisem Thompsonem i El Hadji Sy. Jej książka *The Metabolic Museum* (2020) opublikowana przez Hatje Cantz ukazała się w tłumaczeniu na język rosyjski w 2021 roku (Garage Museum) i na język hiszpański w 2023 roku (Caniche Editorial). Jej najnowsza publikacja *Skin in the Game: Conversations on Risk and Contention* została opublikowana przez Hatje Cantz / KW w grudniu 2023 roku. W 1996 roku stworzyła „Metronome" – organ dla niezależnych artystów i pisarzy. Jego kolejne numery ukażą się w wyniku współpracy KANAL – Centre Pompidou i Documenta Archive.

NOWY FORMAT FUNKCJONOWANIA GALERII RE

re:elementarz.
Rozdział 2: *Zgromadzenie*

25.7–25.10.2026
Galeria Re
Osoby kuratorskie: **Martyna Nowicka, Arkadiusz Półtorak**

III SEZON
4.12.2026–21.3.2027

Eleanor Antin. Retrospektywa | Retrospective

5.12.2026–21.3.2027
Poziom 0

Kuratorzy: **Adam Budak, Bettina Steinbrügge**
Koordynatorka: **Mirosława Bałazy**

Wystawa *Eleanor Antin. Retrospektywa* stanowi pierwszą i największą w Europie retrospektywę wybitnej amerykańskiej artystki. Ponad 80 kluczowych prac, wybranych na podstawie pogłębionych badań i przygotowanych we współpracy z 90-letnią dziś artystką oraz międzynarodowymi instytucjami, prezentuje pełne spektrum jej twórczości. Antin łączy w swoich realizacjach wątki feministyczne z nurtem konceptualnym, poruszając się między sztukami wizualnymi, literaturą i performansem. Wystawa czołowej przedstawicielki sztuki feministycznej, zaangażowanej i krytycznej, wytyczającej nowe myślenie o roli sztuki i jednocześnie sytuującej instytucje sztuki w relacji do nowych tematów, stanie się przedmiotem pogłębionej refleksji w międzynarodowym gronie badaczy reprezentujących różne dziedziny sztuki i różne dyscypliny. Wystawie będzie towarzyszyć cykl wykładów i konferencja z udziałem światowych ekspertów. Projekt powstaje w koprodukcji z Muzeum Sztuki Współczesnej MUDAM w Luksemburgu i Muzeum Sztuki w Liechtensteinie. Wspólnie wydano katalog wystawy, który będzie dostępny w dniu wernisażu.

ELEANOR ANTIN (**ur. 1935, USA**)

Performerka, reżyserka, autorka instalacji, artystka konceptualna. Jej prace pokazywano na wystawach indywidualnych w Art Institute w Chicago (2019), Henry Moore Foundation (2016), Institute of Contemporary Art w Bostonie (2014), San Diego Art Museum (2008), Mead Gallery w Warwick (2001), Los Angeles County Museum of Art (1999), Whitney Museum of American Art w Nowym Jorku (1997) i Museum of Modern Art w Nowym Jorku (1973), a także na wystawach zbiorowych w Akademie der bildenden Künste w Wiedniu, Centre d'Art Contemporain w Genewie, MOCA w Los Angeles, Museum of Contemporary Art w San Diego, K21 – Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen w Düsseldorfie i British Museum w Londynie. Eleanor Antin mieszka i pracuje w San Diego.

Larissa Sansour: Misfortune

5.12.2026–21.3.2027
Poziom -1

As If No Misfortune Had Occurred in the Night to trzykanałowe wideo Larissy Sansour i Sørena Linda, prezentujące operę w języku arabskim poświęconą stracie, żałobie i dziedziczonej traumie. Utwór składa się z pojedynczej arii wykonywanej przez palestyńską sopranistkę Nour Darwish. Muzyka została skomponowana przez libańskiego kompozytora Anthony'ego Sahyouna oparta jest na *Kindertotenlieder* Gustava Mahlera oraz tradycyjnej palestyńskiej pieśni *Mashaal*. Kompozycja stopniowo przechodzi między tymi tradycjami, splatając europejski kanon muzyczny z palestyńskim dziedzictwem i tworząc współczesną lamentację nad osobistą i zbiorową traumą.

Opera została sfilmowana w zrujnowanej kaplicy. Obrazom przedstawiającym występ wokalny towarzyszą materiały archiwalne z Palestyny oraz warstwa efektów specjalnych, które przywołują pamięć historyczną oraz doświadczenie konfliktu i utraty. Dzieło prezentowane jest w czerni i bieli w formie projekcji na trzech ekranach, układających się niczym tryptyk ołtarzowy, co wzmacnia sakralny i refleksyjny charakter pracy.

As If No Misfortune Had Occurred in the Night podejmuje temat dziedziczenia traumy, pamięci zbiorowej i rytuałów żałoby, pokazując, w jaki sposób historia wpisuje się w ciało i głos. Praca była prezentowana w międzynarodowych instytucjach sztuki i na festiwalach filmowych, gdzie funkcjonowała zarówno jako instalacja, jak i operowe wykonanie na żywo.

LARISSA SANSOUR (**ur. 1973, Palestyna** / **Wielka Brytania**)

Palestyńsko-brytyjska artystka współczesna, mieszkającą i pracująca w Londynie. Studiowała sztuki piękne w Londynie, Nowym Jorku i Kopenhadze. Jej interdyscyplinarna praktyka obejmuje film, wideo, fotografię, instalację i rzeźbę. Twórczość Sansour zadaje pytania o pamięć, tożsamość, traumę i historię, często poprzez uniwersalny język science fiction oraz odniesienia do kultury popularnej, łącząc elementy gatunków filmowych i narracji politycznych. W swoich projektach bada relację między mitem a narracją historyczną, używając spekulatywnych, futurystycznych form narracji jako narzędzi krytyki społecznej i politycznej. Jej prace były prezentowane między innymi w Tate Modern, Centre Pompidou, MoMA oraz na międzynarodowych biennale sztuki, w tym Istanbul Biennial, Busan Biennale i Liverpool Biennial. W 2019 roku Sansour reprezentowała Danię na 58. Biennale w Wenecji, a w 2020 roku otrzymała prestiżową nagrodę Jarman Award.

ROCZNA REZYDENCJA ARTYSTYCZNA

Katarzyna Krakowiak-Bałka. Ekologie współtworzenia

Kuratorka: **Mirosława Bałazy**

Galerie (przestrzenie przejścia)

Otwarcie: **4.12.2026**

Trzecia odsłona projektu Katarzyny Krakowiak-Bałki przenosi uwagę z materii i wzrostu ku doświadczeniu przepływu, ruchu i uważnej obecności. Galerie muzealne traktowane są jako przestrzenie przejścia, w których dźwięki pogłosów, drgań konstrukcji i subtelnych gestów odwiedzających tworzą efemeryczną instalację. Budynek staje się tu aktywnym współuczestnikiem doświadczenia – nie tylko jego tłem, a każdy ruch i każdy dźwięk wypełnia przestrzeń nowymi znaczeniami. Inspiracją dla tej odsłony są systemy galerii i korytarzy w gniazdach owadów społecznych.

SZTUKA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Paulina Ołowska
5.12.2026–21.3.2027

W związku z III sezonem wystawienniczym, którego centralnym punktem będzie retrospektywa Eleanor Antin, przed muzeum zawisną flagi projektu Pauliny Ołowskiej (ur. 1976). Artystki te wypowiadają się na co dzień w różnych mediach – Antin poprzez fotografię i film, Ołowska przez malarstwo, rzeźbę, scenografię i modę. Tym, co je łączy, jest performans oraz strategia wcielania się w role jako narzędzie krytyczne. Obie zajmują się konstrukcją kobiecej tożsamości i jej obrazami w kulturze, sięgają po ironię i teatralność, aby podważać stereotypy oraz struktury społeczne, pracują z cytatem, historią i archiwami, przepisując istniejące narracje wizualne.

PAULINA OŁOWSKA (UR. 1976, POLSKA)

artystka wizualna, której praktyka łączy malarstwo, performans i działania w przestrzeni społecznej. Mieszka i pracuje w Rabce-Zdroju, gdzie stworzyła Dom Twórczy Kadenówkę – autorski ośrodek artystyczny, łączący rezydencje, edukację i produkcję sztuki. Jej prace były pokazywane w wielu instytucjach międzynarodowych, a projekty site-specific oraz kolektywne działania stanowią kluczowy element jej praktyki i sposobu myślenia o sztuce jako narzędziu wspólnotowym.

NOWY FORMAT FUNKCJONOWANIA GALERII RE

re:elementarz.
Rozdział 3: *Ostatnie dni Pompejów*

5.12.2026–21.3.2027

Galeria Re

Osoby kuratorskie: **Martyna Nowicka, Arkadiusz Półtorak**

JUBILEUSZ
FORT SZTUKI W MOCAK-U
JESIEŃ 2026

W II połowie roku 2026 roku minie 30. rocznica rejestracji Stowarzyszenia Fort Sztuki oraz 20. rocznica decyzji o zawieszeniu jego działalności. Była to inicjatywa, która przez przeszło dekadę nadawała ton krakowskiej scenie artystycznej. Obchody jubileuszowe w MOCAK-u będą próbą rekapitulacji idei stowarzyszenia podjętą przez nadal aktywnych na terenie Krakowa jego animatorów i członków ostatniego zarządu. W tym rocznicowym eksperymencie pojawią się ślady działalności jego wszystkich członkiń i członków, jak również osób artystycznych współpracujących z SFS. Istotą przedsięwzięcia będzie przypomnienie i rewizja osiągnieć oraz starań stowarzyszenia. W związku z obchodami zostanie wydana kolekcjonerski numer „Magazynu Fort Sztuki" obejmujący wszystkie – opublikowane w latach 2004–2006 – numery oraz uzupełniony o podsumowanie dziedzictwa stowarzyszenia. Uruchomione zostanie także Kino Fortu Sztuki, w którym odbędą się projekcje dokumentów filmowych i utworów wideo związanych z działalnością organizacji. Obchody to także szereg akcji artystycznych, performansów w wykonaniu byłych członkiń i członków i autorów współpracujących z SFS oraz spotkań i wykładów w ramach panelu Narracje Fortu Sztuki. Na terenie MOCAK-u widzowie będą mogli zapoznać się z kilkoma modułami ekspozycyjnymi prezentującymi aktywność SFS i jego członków, w tym z wyborem materiałów archiwalnych: książek, katalogów, plakatów, ulotek, fotografii. Muzeum będzie główną lokalizacją wydarzeń rocznicowych, które rozwijać się będą także w innych częściach miasta, w tym w formie akcji plakatowania w przestrzeni publicznej.

STOWARZYSZENIE FORT SZTUKI

Stowarzyszenie powstało w wyniku usamodzielnienia się grupy uczestników dwóch pierwszych festiwali Fort Sztuki z 1993 i 1994 roku, zorganizowanych w forcie św. Benedykta pod auspicjami Zarządu Okręgu ZPAP w Krakowie. Zarejestrowano je na podstawie akcesu szesnaściorga krakowskich artystek i artystów oraz historyków i teoretyków sztuki, którzy postawili sobie za cel promocję sztuki aktualnej – akcyjnej, technologicznej i efemerycznej – oraz działania na rzecz powstania w Krakowie międzynarodowego centrum sztuki aktualnej. Impulsem samoorganizacji były X Spotkania Krakowskie, międzynarodowy festiwal kuratorowany przez Artura Tajbera. Skład stowarzyszenia z czasem ewoluował, powiększając się o twórców młodszych generacji, a Fort Sztuki w ciągu dziesięciu lat działalności znacząco wpłynął na krakowską scenę artystyczną.

W latach 1996–2006 stowarzyszenie corocznie organizowało kolejne edycje Festiwalu Fort Sztuki, zapraszając artystów z całego świata. Wydarzenia te odbywały się w różnych formułach – od wystaw, przez festiwale performansu, po akcje w przestrzeni publicznej – głównie w Krakowie, ale także w ramach wymiany międzynarodowej, między innymi w Dublinie, Paryżu i Bergen.

W latach 2004–2006 stowarzyszenie wydawało kwartalnik „Fort Sztuki", jedyny wówczas periodyk artystyczny w Małopolsce. Równocześnie doszło do osłabienia współpracy z władzami miasta i sporów wewnętrznych. Po wstrzymaniu dofinansowania i nieudanych próbach zwołania walnego zebrania zarząd podjął decyzję o zawieszeniu działalności stowarzyszenia.

PUBLIC PROGRAMMES

Przypadający w 2026 roku jubileusz 15-lecia Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK nie będzie czasem podsumowań, lecz czasem patrzenia w przyszłość: stawiania pytań, snucia hipotez, wspólnego zastanawiania się i projektowania najlepszych (z dzisiejszej perspektywy) rozwiązań.

Stawiamy na dyskusję, polifoniczność głosów, różnorodność perspektyw. Na warsztat bierzemy samą instytucję muzeum – z jej bagażem i ograniczeniami, ale też potencjałem i możliwościami. Jakie powinno być i jakie może być muzeum przyszłości? Jaką rolę powinny odgrywać muzea współczesnej sztuki? Co i jak mówić, aby być słyszanym, rozumianym i adekwatnym do czasu i miejsca?

Przestrzenią dla tej refleksji będzie cykl *Dekonstrukcja muzeum*. Podążając za słownikową definicją dekonstrukcji, która oznacza analizę tekstu polegającą na rozwarstwieniu jego semiotyczno-językowej budowy i odnalezieniu elementów dezorganizujących go w celu ujawnienia utajonych sensów. Chcemy przyjrzeć się elementom konstruującym muzeum i poddać namysłowi ukryte sprzeczności, niejednoznaczności i hierarchie. Na przestrzeni całego roku zapraszać będziemy muzealników i muzeologów, reprezentantów różnych dyscyplin i praktyków związanych z różnymi typami muzeów do rozmowy, a na zakończenie – już otwierając kolejny rok – przygotujemy książkę zbierającą myśli, jakie zostaną podczas spotkań wyartykułowane.

Komplementarną dla tych spotkań funkcję będzie pełnił cykl *Muzeum i troska*. Troska, jak również szereg pokrewnych pojęć, takich jak solidarność, gościnność, etyka czy uwaga, stanowią credo MOCAK-u pod kierownictwem Adama Budaka. Podczas tych spotkań przyglądamy się muzeum z tej jednej konkretnej perspektywy – troski o artystów, kuratorów, pracowników, publiczność, otoczenie.

Trzecim filarem naszego dyskursywnego programu jest cykl spotkań *Kolekcjonowanie. Anatomia pasji*. Wszak zbiory to serce każdego muzeum. Będziemy się przyglądać prywatnym kolekcjom, które powstają jako wynik prywatnych pasji we współczesnym kontekście instytucjonalnym, pokazując różne formaty i strategie. Gdzie i kiedy, czy w ogóle, pod jakimi warunkami świat kolekcji publicznych i prywatnych się spotyka? Co z tych spotkań dla muzeów wynika?

Dekonstrukcja muzeum

Przyjęta w 2022 roku przez Międzynarodową Radę Muzeów ICOM nowa definicja muzeum prezentuje uniwersalne rozumienie instytucji muzeum, aktualne pod każdą szerokością geograficzną, odnoszące się do wszystkich typów kolekcji i wszystkich modeli organizacyjnych. Pod tym obszernym parasolem dojrzewają praktyki wykraczające poza ten ogólny tekst – wskazujące nowe kierunki, testujące nowe rozwiązania, sytuujące muzeum w nowym miejscu. Często podejmują je niewielkie muzea na peryferiach uwagi, ale w muzeach należących do mainstreamu również obecne są niepokorne pomysły, choć raczej na marginesie ich działalności.

Świadome swej społecznej roli muzea redefiniują się w kontekście zmieniających wzorców kulturowych, zachodzących zmian cywilizacyjnych i w odpowiedzi na nowe tematy debaty publicznej. Muzea nie tylko słuchają i dokumentują, ale też zabierają głos i podejmują działania jako tak zwane muzea w rozszerzonym polu.

W MOCAK-u, w jego 15. roku funkcjonowania, przedmiotami namysłu będą kolekcja, publiczność, sąsiedztwo, hierarchia, struktura, odpowiedzialność, role... i szereg innych, zidentyfikowanych podczas realizacji projektu pojęć, postaw i schematów. Jak widzimy przyszłość z perspektywy muzeum? Jakie formaty instytucji odpowiadają jej wyzwaniom? W jakim miejscu jesteśmy teraz? Jakie możliwości daje specyfika muzeum sztuki współczesnej?

Eksperymentujemy z pojęciem muzeum, aby przetestować granice. Nie pytamy, czym jest, lecz czym może być muzeum i czym chcemy, aby było.

---

29 stycznia 2026: ***O dekonstruowaniu muzeum*** – dyskusja panelowa

Uczestnicy: Adam Budak, MOCAK; **Dorota Folga-Januszewska**, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie; **Leszek Karczewski**, Muzeum Sztuki w Łodzi; **Robert Kotowski**, ICOM Polska, Muzeum Narodowe w Kielcach; **Joanna Ślaga**, ICOM Polska, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie; **Michał Niezabitowski**, Stowarzyszenie Muzealników Polskich, Muzeum Krakowa
Prowadzenie: Katarzyna Jagodzińska

Spotkanie wprowadzające do dyskusji, jakie będą rozwijane na przestrzeni kolejnych miesięcy. Dyskusja z udziałem muzeologów i muzealników, przedstawicieli muzealnych stowarzyszeń i dyrektorów muzeów reprezentujących różne typy i różne geografie, otwiera całoroczny cykl rozmów i dyskusji, w którym będziemy poruszać wątki badające muzealne granice, pęknięcia i możliwości.

25 lutego 2026: ***Curating Cracks in a Museum*** – **Luisa Santos** (Portugalia)

18 marca 2026: ***Jakie miejsce muzeów sztuki współczesnej?*** – dyskusja panelowa

Jaką funkcję pełnią i chcą pełnić dzisiaj muzea sztuki współczesnej? To szczególny typ muzeum, który zajmuje się nie tylko aktualną twórczością artystyczną, ale współczesnością w szerokim spektrum, podejmując w swoim programie wystawienniczym i dyskursywnym cały wachlarz tematów pojawiających się w debacie publicznej. Czy typ muzeum sztuki współczesnej ulega modyfikacji pod wpływem zmian zachodzących na polu instytucjonalizacji sztuki, finansowania, relacji prywatne – publiczne, modeli uczestnictwa w kulturze? Czy pojawiają się nowe dystynktywne elementy? Na ile geografie i pojęcia centrów-peryferii są dzisiaj istotne? W dyskusji udział wezmą dyrektorzy muzeów sztuki współczesnej z Polski i zagranicy.

kwiecień 2026: ***Deconstructing or Reconstructing a Museum?*** – **Bruno Brulon Soares** (Wielka Brytania / Brazylia)

27 maja 2026: ***Values and Care in Museums*** – **Elke Krasny** (Austria)

czerwiec 2026: ***How to Think through the Museums?*** – **Erica Lehrer** (Kanada), **Roma Sendyka** i **Ewa Chomicka**

Program spotkań w drugiej połowie roku będzie obejmował między innymi kwestie budowania relacji, solidarności i wyzwań związanych ze sztuczną inteligencją.

Muzeum i troska

To cykl spotkań MOCAK-u, które podejmują kwestie odpowiedzialności muzeów, troskę o sprawiedliwość społeczną i dobrostan. Stanowią komentarz na gorąco do aktualnych wydarzeń i przestrzeń do dyskusji na temat nowych rozwiązań.

23 stycznia 2026: ***Etyka kuratorska*** – dyskusja panelowa

Uczestnicy: Jakub Gawkowski, Muzeum Sztuki w Łodzi; **Dominik Kuryłek**, Muzeum Fotografii w Krakowie; **Natalia Sielewicz**, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie; **Wojciech Szymański**, Uniwersytet Warszawski
Prowadzenie: Adam Budak i Katarzyna Jagodzińska

Słowo „etyka" coraz częściej pojawia się w muzeach. Łączą się z nim pojęcia odpowiedzialności, troski, solidarności, sprawiedliwości. Co ten termin za sobą niesie, kiedy przyłożymy go do instytucji muzeum sztuki współczesnej? Jak można określić relacje między kuratorem i artystą oraz między kuratorem i instytucją? Warto powrócić do wielkiej dyskusji na temat roli kuratorów wystaw, jaką śledziliśmy dziesięć lat temu, i zastanowić się, jaka dzisiaj jest funkcja kuratora i jakie są oczekiwania wobec niego? Czym jest kuratorska odpowiedzialność przed instytucją, względem kolekcji, artystów, odbiorców? Czy mamy elementarz niepisanych zasad, czy to bardziej indywidualna etyka konkretnych osób pełniących poszczególne funkcje?

Kolekcjonowanie. Anatomia pasji

Pasja kolekcjonerska to fenomen, który położył podwaliny pod współczesne muzea. Publiczne muzea mają swój rodowód w kolekcjach władców, arystokratów, kościołów, uczonych, artystów. Oczywiście nie wszystkie prywatne kolekcje weszły w obręb muzeów – część funkcjonuje wyłącznie w prywatnym zaciszu, a część po czasie staje się jądrem prywatnych muzeów. Każda z kolekcjonerskich historii jest inna, bo jest wynikiem prywatnej pasji. Wydobywamy te opowieści i słuchamy ich wspólnie z publicznością.

15 stycznia 2026: ***W stronę muzeum. Spotkanie z kolekcjonerami Katarzyną i Markiem Sosenkami***

Prowadzenie: Katarzyna Jagodzińska

Krakowska rodzina Sosenków stworzyła jedną z największych i najbardziej reprezentatywnych w Polsce kolekcji. Kolekcja obejmuje niemal wszystkie dziedziny archiwaliów i dóbr kultury materialnej, a pod względem liczby i jakości obiektów przewyższa zbiory wielu muzeów publicznych. Imponujące opus magnum założyciela Marka Sosenki, znanego muzealnika, kolekcjonera i antykwariusza, jest kontynuowane przez jego córkę Katarzynę i wspierane przez innych członków rodziny. Powołana w 2008 roku Fundacja Zbiorów Rodziny Sosenków wypożycza obiekty na wystawy muzealne i plany filmowe, stara się również o utworzenie muzeum, w którym prezentowana i opracowywana byłaby centralna część kolekcji – historyczne zabawki. Pomimo braku stałej przestrzeni wystawienniczej w 2020 roku fundacja zainicjowała Muzeum Zabawek w Krakowie. To jeden z najciekawszych prywatnych projektów muzealnych, za którym stoi zaplecze kuratorskie, badawcze, edukacyjne i konserwatorskie, przy czym do rozwinięcia działalności potrzebuje lokalu.
Podczas spotkania porozmawiamy o tym, jak kolekcja powstawała i w którą stronę zmierza. Spytamy, co wspólnego mają stare zabawki z dyskusją o kryzysie klimatycznym, dobrostanem i migracjami? Dlaczego warto zestawiać historyczne zabawki ze sztuką współczesną? A także w jaki sposób mogłaby kształtować się relacja prywatne – publiczne w kontekście muzeum?

13 lutego 2026: ***Sztuka mecenatu. Spotkanie z kolekcjonerem Arturem Delą***

marzec 2026: ***Spotkanie z kolekcjonerem Alainem Servais'm***

kwiecień 2026: ***Spotkanie z kolekcjonerami Ann i Marshallem Webbami***

PROGRAM EDUKACYJNY

MOCAK realizuje różnorodne projekty edukacyjne oraz zaangażowane społecznie. Poprzez swoją działalność stara się upowszechniać ideę społeczeństwa otwartego na sztukę, w którym każdy, bez względu na wiek czy status społeczny, może wziąć udział w rozmowie na jej temat. Projekty edukacyjne dają uczestnikom możliwość eksplorowania świata sztuki współczesnej oraz spróbowania własnych sił w działaniach twórczych, a także bezpośredniego kontaktu z artystami i artystkami.

Muzeum oferuje różnorodne formuły aktywności od oprowadzań, warsztatów, dyskusji dotyczących wystaw po okazję do wspólnego świętowania poprzez organizację wernisaży dla dzieci.

Wspólnota doświadczenia. Program rozwoju edukacji o sztuce

Wspólnota doświadczenia. Program rozwoju edukacji o sztuce to projekt, który odpowiada na potrzebę integracji i wspólnej refleksji środowiska osób na co dzień pracujących ze sztuką współczesną, mediujących jej znaczenia – edukatorów, animatorów kultury, artystów i wykładowców.

Przedsięwzięcie jest zaproszeniem do rozmowy nad rolą edukacji, która wydarza się w muzeach i galeriach, jest także próbą zmierzenia się z wyzwaniami stawianymi przed edukacją przez współczesność. W ramach projektu co roku odbywają się konferencje o sztuce i edukacji muzealnej, konsultacje mentorskie, szkolenia, spotkania. W 2025 roku odbył się także konkurs typu open call na działania z Kolekcją MOCAK-u, którego zwycięzcami zostali Kinga Cybul, Kyrylo Aleksandrov i Magdalena Tryba. Ich nagrodzony projekt *Poezja dostępności* zostanie zrealizowany w styczniu (10–11.1.2026) oraz lutym (7–8.2.2026).

Inaczej.
Spektakl teatralny dla dzieci inspirowany sztuką współczesną

Inaczej to pierwszy w Polsce spektakl teatralny dla dzieci inspirowany sztuką współczesną, który w ostatnich miesiącach został doceniony przyznanym MOCAK-owi tytułem Animatora Roku!

Inaczej to koprodukcja MOCAK-u i Teatru Figur Kraków. Przedstawienie wpisuje dzieła sztuki w wielozmysłową przestrzeń teatru formy. Jest inspirowane darem Teresy i Andrzeja Starmachów oraz innymi pracami z kolekcji muzeum.

Reżyseria: Dagmara Żabska
Scenariusz: Natalia Brajner, Anna Kończal-Bochenek, Karolina Lichocińska, Zofia Szyrajew, Dagmara Żabska
Teksty piosenek: Karolina Lichocińska
Dramaturgia: Natalia Brajner
Scenografia i kostiumy: Katarzyna Koczubiej-Pogwizd, Justyna Peller
Reżyseria świateł: Tatiana Nikolaeva
Muzyka: Andrzej Bonarek
Obsada: Natalia Brajner, Anna Kończal-Bochenek, Karolina Lichocińska, Zofia Szyrajew
Konsultacja: Przemysław Buksiński, Magdalena Mazik, Klaudyna Schubert
Producentka: Natalia Brajner

Działania na rzecz dostępności

MOCAK kieruje swój program do szerokiego grona odbiorców i wychodzi naprzeciw osobom o zróżnicowanych potrzebach. Muzeum od początku swojego istnienia dba o to, by nie tylko jego budynek i infrastruktura, ale też oferta programowa były dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami. W 2026 roku MOCAK został beneficjentem projektu Program NCK Zadanie 1 – Przedsięwzięcie grantowe w ramach Projektu niekonkurencyjnego Projektowanie uniwersalne kultury – dostępność w instytucjach kultury finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 3.3 „Systemowa poprawa dostępności" Priorytetu III „Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami" Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027. Dotacja wynosi 360 000 zł, a w jej ramach zrealizujemy: wymianę infrastruktury internetowej, organizację wydarzeń dostępnych, poprawę usług dostępu: pętle indukcyjne, pomoce dotykowe, audiodeskrypcje, a także system totupointów.

PLANY WYDAWNICZE

Eleanor Antin: Works (1965–2017)

Anglojęzyczny katalog wystawy organizowanej przez MOCAK wspólnie z MUDAM w Luksemburgu i Kunstmuseum Liechtenstein. Katalog pod redakcją Bettiny Steinbrügge i Vanessy Joan Müller zawiera rozbudowany materiał dokumentacyjny, w tym obok licznych reprodukcji wyczerpujące zestawienia prac i wystaw artystki. Publikacja prezentuje twórczość Antin z wielu perspektyw, podkreślając trwałą aktualność jej praktyki i obecności artystycznej. Christiane Meyer-Stoll analizuje humor Antin. Jason McBride opisuje przeprowadzkę z Wschodniego na Zachodnie Wybrzeże USA, która ukształtowała zarówno życie, jak i sztukę Antin. Lisa E. Bloom zastanawia się nad tym, jak żydowskie pochodzenie artystki wpłynęło na jej praktykę twórczą. Haden Guest koncentruje się na wybranych aspektach filmowej twórczości Antin, natomiast Alexandro Segade bada kwestię relacji między performansem a jego dokumentacją. Ingrid Luquet-Gad pokazuje twórczość Antin jako punkt odniesienia dla artystów pracujących z nowymi technologiami. Olaf Nicolai odnosi się do dorobku artystki, wykorzystując fikcję literacką.

Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love

Obszerny polsko-angielski katalog wystawy podzielony na dwie części. W pierwszej części znajdą się: wstęp od dyrektora muzeum i zarazem kuratora wystawy Adama Budaka, wstęp od kuratorów Marty Smolińskiej i Adama Budaka, zapis rozmowy Adama Budaka z artystką, tekst Marty Smolińskiej poświęcony sztuce feministycznej Ewy Partum, tekst Ewy Majewskiej o tak zwanej słabej awangardzie, do której autorka zalicza twórczość Ewy Partum, przedruk tekstu Iwony Demko, który jest zapisem jej laudacji wygłoszonej na cześć artystki uhonorowanej w 2025 roku tytułem doktory honoris causa Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu oraz wyczerpujący biogram Ewy Partum autorstwa Karoliny Majewskiej-Güde, w którego skład wejdą kalendarium z życia, lista wystaw, lista prac i bibliografia artystki. Druga część publikacji zawierać będzie reprodukcje prac prezentowanych na wystawie.

Kiki Smith: Human Condition

Obszerny polsko-angielski katalog wystawy podzielony na dwie części. W pierwszej, teoretycznej, znajdzie się wstęp dyrektora muzeum i kuratora wystawy Adama Budaka, zapis jego rozmowy z Kiki Smith oraz cztery eseje zamówione u autorek zewnętrznych. Historyczka sztuki, prof. nadzw. UAP Izabela Kowalczyk oraz pisarka i wykładowczyni akademicka Ruth Noack skoncentrują się na wątkach feministycznych w twórczości Smith. Dr Justyna Stępień

przeanalizuje prace Smith dotyczące współzależności i wzajemnych powiązań człowieka i świata natury. Z ramienia Stowarzyszenia Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie tekst do publikacji przygotuje krytyczka i historyczka sztuki Magdalena Ujma, która opisze zakres mediów i nietypowych materiałów wybieranych przez artystkę. Druga część publikacji zawierać będzie reprodukcje prac prezentowanych na wystawie wraz z ich opisami. W formie aneksu w publikacji znajdzie się również bogato ilustrowane kalendarium życia i twórczości Kiki Smith.

Ewa Majewska
Słaba awangarda

Publikacja, która ma zostać wydana w polskiej i angielskiej wersji językowej, będzie efektem stypendium Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w roku 2025 *Mniejszościowa awangarda? W stronę twórczości słabej*. Monografia w przystępny i popularyzatorski sposób podejmie kwestię awangardy we współczesnych praktykach awangardowych w sztukach wizualnych, ze szczególnym akcentem na polskie twórczynie i twórców działających po 1960 roku. Opracowanie ma wskazać możliwość zastosowania wspólnego mianownika dla wszystkich dzisiejszych ujęć awangardy: jako zjawiska historycznego, jako neoawangardy oraz jako bezpośredniej kontynuacji modelu przedwojennego. Tropem myśli Gianniego Vattima („myśl słaba"), Vaclava Havla („siła bezsilnych") oraz własnej myśli autorki o słabym oporze i słabej awangardzie przedyskutowana zostanie twórczość polskich osób artystycznych. Uwzględniona będzie między innymi sztuka feministyczna, sztuka queerowego archiwum, sztuka kontynuująca przedwojenne awangardowe tradycje. Publikacja powstanie w dialogu z pracami z Kolekcji MOCAK-u.

Honza Zamojski
O Człowieku, który chciał objąć cały Świat. Leksykon

Książka artystyczna znanego twórcy, kuratora oraz wydawcy jest efektem prac nad doktoratem artysty (promotor dr Piotr Rypson). Publikacja redagowana przez Magdalenę Ziółkowską ukaże się w wersji polskiej oraz angielskiej i zostanie współwydana przez MOCAK i Ossolineum. Z tekstu Honzy Zamojskiego: „Z przykrością muszę stwierdzić, że Człowiek, który chciał objąć cały świat, nie ma podzielnej uważności. Z jeszcze większym żalem, głośno i wyraźnie należy postawić kategoryczną tezę: brak podzielnej uważności wpływa na jakość obejmowania świata. W wyniku tego świat Człowiekowi przecieka przez palce i umyka przed wzrokiem i nie chce dać się zrozumieć. Co gorsza – nie chce dać się pomierzyć, uporządkować, skatalogować i zleksykonizować".

„Fort Sztuki”

Łączna, kolekcjonerska reedycja wszystkich – opublikowanych w latach 2004–2006 – numerów kwartalnika „Fort Sztuki”, uzupełniona o dodatkowy, nowy numer rekapitulujący aktywność i dziedzictwo stowarzyszenia z dzisiejszej perspektywy, pod redakcją Łukasza Guzka. W połowie roku 2026 minie 30. rocznica rejestracji Stowarzyszenia Fort Sztuki oraz 20. rocznica decyzji o zawieszeniu jego działalności. Stowarzyszenie Fort Sztuki powstało skutkiem usamodzielnienia się grupy uczestników dwóch pierwszych festiwali Fort Sztuki, które w latach 1993 i 1994 zostały zorganizowane – pod auspicjami Zarządu Okręgu ZPAP w Krakowie – w forcie św. Benedykta na Wzgórzu Lasoty. Stowarzyszenie zarejestrowane zostało na podstawie akcesu członkowskiego 16 krakowskich artystek i artystów, historyków i teoretyków sztuki, którzy postawili sobie za cel promocję sztuki aktualnej – akcyjnej, technologicznej i efemerycznej.

Sana Shahmuradova Tanska. The Rapture

Polsko-angielsko-ukraiński katalog wystawy ukraińskiej malarki, której wystawa w MOCAK-u przypada na przełom roku 2025 i 2026. Publikacja obok szerokiego wyboru reprodukcji prac artystki, wykraczającego poza zakres dokumentacji ekspozycji, oraz fotografii przyrody jej autorstwa zawiera teksty Shahmuradovej, stanowiące bliski kontekst interpretacyjny jej twórczości wizualnej. W publikacji znalazły się także teksty kuratora wystawy i dyrektora MOCAK-u Adama Budaka, badaczek Natalii Brajner, Oksany Briuchoweckiej i Kataryny Jakowlenko oraz fragmenty poezji inspirującego artystkę Wasyla Stusa.

Dorota Mytych. Z tyłu głowy

Polsko-angielska publikacja towarzysząca wystawie artystki prezentowanej w MOCAK-u w 2025 roku. Na tom oprócz reprodukcji i zdjęć prac twórczyni opatrzonych komentarzem złożą się teksty krytyczki i historyczki sztuki Anny Baranowej i teoretyka sztuki, literatury i filmu Lutza Koepnicka, a także zapis rozmowy Doroty Mytych z Martyną Sobczyk, kuratorką wystawy. Założeniem katalogu jest uwzględnienie całej twórczości artystki.

Filip Rybkowski. Teoria obłoków

Polsko-angielski katalog wystawy w MOCAK-u z przełomu 2025 i 2026 roku, odwołujący się także do ekspozycji artysty prezentowanej w Trafostacji Sztuki w Szczecinie w 2025 roku. W tomie znajdzie się szeroki wybór reprodukcji prac artysty oraz teksty kuratorów obu ekspozycji, Wojciecha Szymańskiego i Andrzeja Witczaka. Towarzyszyć im będzie tekst artysty i kuratora Michała Zawady oraz zapis rozmowy Filipa Rybkowskiego z Wojciechem Szymańskim, Stanisławem Rukszą i Adamem Budakiem.

MOCAK BOOKSTORE

W 2026 roku MOCAK Bookstore kontynuuje rozszerzanie oferty o najbardziej wartościowe publikacje z zakresu filozofii i krytyki sztuki, a także fotografii, designu, mody, filmu, muzyki i architektury. Rozbudowujemy sekcję poezji oraz studiów muzealniczych. Prowadzimy prace nad nowymi gadżetami z logo muzeum oraz przedmiotami artystycznymi – zarówno w formie edycji kolekcjonerskich, jak i przystępnych cenowo drobnych produktów z wizerunkami prac pojawiających się na wystawach w muzeum. Księgarnia nieustannie rozwija sklep internetowy oraz prowadzi działania promocyjne związane ze swoją aktywnością. Po najświeższe wiadomości z życia MOCAK Bookstore zapraszamy do naszych mediów społecznościowych!

Instagram:
www.instagram.com/mocak_bookstore/

Facebook:
www.facebook.com/mocak.bookstore

KOSSAKÓWKA

Kompleksowy remont konserwatorski dawnej siedziby rodziny Kossaków wraz z adaptacją obiektu do celów muzealnych rozpoczął się w październiku 2023 roku. Roboty budowlane i prace konserwatorskie współfinansowane są przez Gminę Miejską Kraków oraz Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa. Całkowita wartość umowy z generalnym wykonawcą po wszystkich aneksach to 12 635 608,21 zł brutto. Remont realizowany jest na podstawie projektu opracowanego przez LEM Studio Architektoniczne Sp. z o.o., decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, pozwolenia na budowę i dziewięciu osobnych pozwoleń konserwatorskich dotyczących remontu elewacji, wnętrz, stolarki, pieców kaflowych itd.

Po kluczowych pracach ratunkowych realizowanych w 2023 i 2024 roku – podbijaniu fundamentów, zbrojeniu konstrukcji, wymianie stropów, wzmacnianiu izolacji itd. – w 2025 roku rozpoczął się zaawansowany etap remontu. Pracami konserwatorskimi objęto takie elementy jak stolarka drzwiowa i okienna, drewniane schody na piętro, fragment boazerii na parterze, kominek w salonie, figura Matki Boskiej w ogrodzie, drewniany ganek, piece kaflowe. Przeprowadzono remont wszystkich instalacji z uwzględnieniem wszystkich potrzeb przyszłego obiektu muzealnego. Wymieniono wszystkie parkiety w obiekcie, wyremontowano ogrodzenie siatkowe i betonowe, zainstalowano elementy małej architektury oraz zrewitalizowano ogród otaczający willę, a także dodano nowe nasadzenia zgodnie z projektem aranżacji zieleni. Wymagającym elementem była także budowa szybu i windy w obiekcie zabytkowym umożliwiającym dostęp do przyszłego muzeum osobom z niepełnosprawnościami. Zrealizowano także umowy na pełnienie funkcji inwestora zastępczego oraz nadzory konserwatorski i dendrologiczny. W grudniu 2025 roku dokonano odbioru końcowego finansowanego ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa z udziałem przedstawiciela Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Krakowa.

Łączny koszt robót budowlanych i prac konserwatorskich wykonanych w 2025 roku to 4 064 397,07 zł brutto.

W pierwszym kwartale 2026 roku przeprowadzone zostaną ostatnie poprawki, prace wykończeniowe oraz procedury odbiorowe. Oddanie budynku do użytkowania planowane jest na marzec/kwiecień 2026 roku. Równolegle trwają ustalenia z Muzeum Krakowa na temat przejęcia obiektu i stworzenia ekspozycji stałej poświęconej życiu i dorobkowi artystycznemu Rodziny Kossaków. Otwarcie wystawy zaplanowano na czwarty kwartał 2027 roku.

ZAKOPIANKA

Fundacja im. Zbigniewa Wodeckiego wraz MOCAK-iem dokonają reaktywacji kultowego miejsca – Café Zakopianka przy krakowskich Plantach, niedaleko ul. św. Marka (obok Szkoły Podstawowej nr 1). Na przełomie XIX i XX wieku spotykali się tutaj aktorzy z Teatru Miejskiego, a także dziennikarze „Czasu", „Głosu Narodu" czy „Nowej Reformy". Bywali tutaj Stanisław Wyspiański, Włodzimierz Tetmajer, Lucjan Rydel czy Adam Chmielowski.

Do tej tradycji odwoływać się będą interdyscyplinarne działania, które połączą innowacje i eksperyment z tradycyjną formą prezentacji sztuki, muzyki i kultury współczesnej. W programie znajdą się wydarzenia o charakterze performatywnym (koncerty muzyczne, performansy, live acts) i dyskursywnym (wykłady, sympozja, dyskusje, spotkania), zapewniające wielozmysłowe i intelektualne przeżycia artystyczne, a także towarzyskie (kawiarnia, biblioteka).

Fundacja im. Zbigniewa Wodeckiego prowadzi działalność kulturalną, edukacyjną, wspiera młode talenty oraz pełni twórczą i kreatywną opiekę nad spuścizną kompozytorsko-wokalną artysty, ikony muzyki polskiej. Organizuje Festiwal Wodecki Twist, którego misją jest prezentowanie artystycznej różnorodności i jakości. Wymykanie się granicom i utartym szlakom było znakiem rozpoznawczym Zbigniewa Wodeckiego. W programie znajdują się zarówno wielkie wydarzenia muzyczne, jak i kameralne koncerty plenerowe i klubowe.